

ԼՈՅՍ

ՕԾՅ՝ ԻձձՁ՝ ԸԿՅ՝
 »Օձ
 ՌՅ՝ ԷՅ՝ ճՅ՝ ԻՅ՝ ԻՅ՝ ԿՅ՝
 »ճԻՅ՝ լՅ՝ ԸՅ՝ ԸՅ՝ճՅ՝

Ձ՝ ճԻ՝ ԸԿՅ՝ Ի՝ շճ՝ »Օձ · ԸԸՅ՝ ձձճ՝
 ԸձՅ՝ · Շճ՝

Յ՝ձ՝ · Յ՝ձ՝ ԸձՅ՝ ԷՅ՝ ճՅ՝ ԿՅ՝

Օձ Էձճ՝ Յ՝ ճԻձ՝ ՌՅ՝ ԸՅ՝ ճ՝
 1 5 1 7 5 - 1 1 7
 Ըձճ՝ճճճ՝ ԿՅ՝ - Ըճճ՝ ԿՅ՝

Ըձճ՝ձճ՝ Ըձճ՝ 6 4 9 5 1 8 0

E-mail : louys@dpir.com

Համար 4
 15 Մայիսի , 2000թ.

Գինը՝ 3000 ռիալ

LOUYS

Armenian Cultural
 and Social Biweekly

No. 4 , 15 May, 2000

Editor-in-Chief
 Ed. Baghdasarian

POBox 15175-117
 Tehran - Iran
 Tel. (0098 - 21) 6495180

՝ ԸԻ՝ Յ՝ձ՝ Ըձճ՝Ձճ՝ԸԿՅ՝

- Մայիսեան խոհեր.....2
- Լուրեր.....3-8
- Հարցազրոյց Երևանի քաղաքապետի հետ9
- Հասարակական.....10
- Հարցազրոյց Դոկտ. Էդուարդ Վարդանիի հետ.....11-12
- Հայաստանի Խորհրդարանը և...13-14
- Հայկական հարց.....15
- Երկխօսութիւն թատրոնում.....16
- Գրական էջ.....17
- Գեղարուեստ.....18
- Առողջապահական.....19-20
- Մարզական.....21
- Ժամանց.....22

Ըձճ՝ ճԻձ՝ »ճճ՝ԿՅ՝ լՅ՝ ԸԿՅ՝

فهرست بخش فارسی

Խմբագրական	1
Ամփոփ լուրեր	2-4
Յ. Լեփսիոս	5-6
Իրանցի գիտնական Ահմադ Բիռաշք	7
Արմենիկում	8
Գիքոր	9-10

1	سرمقاله
2-4	مرور اخبار
5-6	یوهان لېسيوس
7	آشنایی با استاد بیرشک
8	درمان ایدز با آرمینیکوم
9-10	ادبیات - گیکور

Շապիկի առաջին էջում՝
 «Սարդարապատ»

طرح روی جلد:
 بنای یاد بود حماسه سردارآباد

Ձձճ՝ ՌՅ՝ Ըձճ՝ ճճ՝ Ըձճ՝ ԲԸճ՝ Ի՝ Յ՝ Ըձճ՝Ձճ՝ճճ՝

Թամար Փանոսեան, Աննա Սարգսեան, Ռուբիկ
 Սարդարեան, Լևոն Ահարոնեան, Ռոբերտ
 Վարդումեան, Վաչիկ Վարդանեան, Անդրանիկ
 Խէչումեան, Կարօ Սարգսեան, Ժորժ Ահարոնեան,
 Րոյ Ղազարեան, Անուշ Մելիքեան, Էդ. Գերմանիկ,
 Առլետ Վարդումեան, Սուրէն Խէչումեան, Գրիգոր Զաքիւնեան
 Վերժիկ Կարապետեան, Ռազմիկ Վելիջանեան
 Սուսաննա Համբարձումեան, Արփիկէ Սիմանեան,
 Սամսոն Ստեփանեան, Կ. Յովհաննիսեան, Անի Նազարեան

ԲՅՅ ԿՅ ՆՅ ՍԾՅ ՍՅ ՍՅ՛

իՅ ըՅ՛»Յ իՅ ԾՅ 1/2 յՅ յՅ՛ յՅ՛
ԲՅՅ ԿՅ ՆՅ ՍՅ՛՛
օՅ ՍՅ՛ յՅ՛ օ

Սոյն ք. ապրիլի 24-ին տասնեակ հազարահոր իրանահայեր, եր-

կրրի հայաբնակ քաղաքներում , մասնատրապէս Թեհրանում բողոքի ցոյցեր տեղի ունեցան 1915 քա-

կանին Թուրքիայի կողմից հայ ժողովրդի նկատմամբ կազմակերպուած ցեղասպանութեան դէմ:

Սայրիի Մ.Մ. միութիւնը կազմակերպեց նահատակների յիշատակին նիւրած երեկոյ.- Ապրիլի 27-ին Սուրբերեան սրահում տեղի ունեցաւ Եղեռնի 85 ամեակին նիւրած յուշերեկոյ: Բացումը կատարեց միութեան սկաւումական բաժինը: Օրայ բանախօսում էր Պրն. Կարէն Խանյարեանը: Եղան ասումըներ, և օրայ հետ կապուած՝ դասախօսութիւն: Տկն. Կարինէ Մանսուրեանը և Պրն. Գեորգ Ղազարեանը հանդես եկան համերգային ծրագրով: Ապա ցուցադրեց Եղեռնի վերաբերեալ մի տեսաՖիլմ, ինչը ուղեկցում էր բացատրութեամբ: Նման ամփոփ, բայց յոյժ կարևոր ձեռնարկը լաւ տպատրութիւն և ազդեցութիւն բողեց

սրահում հիւրնկալած ժողովրդի վրայ:

Թղթակից՝ Արիինէ Սինանեան

ՐաՖՖի մարզամշակութային համայնքում ապրիլի 27-ին կազմակերպուել էր Եղեռնի 85- ամեակին նիւրած մի հետաքրքիր ձեռնարկ.- Բենը, որը պատկերում էր Ծիծեռնակաբերդի յուշարձանը, ոչ մի վայրկեան մոռացնել չէր տալիս 1.5 միլիոն անմեղ զոհերի յիշատակը՝ իսկ անընդմեջ վառուղ կրակը խորհրդանշում էր նրանց անմահութիւնը: Այդ կրակի առջև իրենց յարգանքի տուրքը մատուցեցին համայնքի բազմաթիւ ներկայացուցիչներ: Երաժշտութեան ներքոյ սկաւումները ծաղիկներ դրեցին՝ զոհերի յիշատակը վառ պահելու և

յարգելու համար: Օրայ բանախօս՝ Դոկտ. Հրաչ Խաչատրեանի ելոյթից յետոյ, հայրենասիրական երգերով ներկաներին ողջունեց Արթուր Թորոսեանը: Ներկաներին հիացրեց նաև Օր. Մարիթա Մեսրոպեանը՝ իր կողմից ղեկավարած երգչախմբով: Ձեռնարկը համարեց Տկն. Շասմէն Սկրտչեանը: Ձեռնարկը ժողովրդին մեծ բաւականութիւն պատճառեց:

Թղթակից՝ Առլետ Վարդումեան

Ձեռնարկ ապրիլի 24-ի առիթով Հ.Բ.Ը.Մ.-ում.- Ապրիլի 28-ին հայոց ցեղասպանութեանը նիւրած ձեռնարկ տեղի ունեցաւ Հ.Բ.Ը.Մ.-ում: Ծրագրի նախաձեռնողը միութեան սկաւումական կազմն էր: Բացման խօսքից յատոյ, ներս եկան սկաւումները և տեղի ունեցաւ իրենց երգման արարողութիւնը: Օրայ բանախօսում էր աւագ խմբապետ Շարաշ Բար-խուդարեանը:

Իր խօսքի վերջում Պրն. Շ.Բարխուդարեանը երիտասարդներին կոչ արեց, որպէսզի կարդան և

լաւատեղեակ լինեն հայոց պատմութեանը: Յատկապէս, նա խորհուրդ տեց կարդալ հայ վրիժառուների յուշերը: Ապա ելոյթ ունեցաւ սկաւումական երգչախումբը, հանդես եկան ասումըներ, ինչպէս նաև ցուցադրուեց ոճրագործութեանը նիւրած տեսաՖիլմ:

Թղթակից՝ Ս. Դանբարձումեան

Եղեռնի զոհերի յիշատակը նշեց Իրանահայ Ազգային և Մշակութային միութիւնում: Ապրիլի 25-ի

Ի.Ա.Մ.Մ.-ում տեղի ունեցաւ 1915 քաւկանի ապրիլի 24-ի եղեռնագործութեանը զոհ գնացած՝ նահատակների յիշատակին նիւրած յուշերեկոյ, այն վարում էր Արմինէ Ղազարեանը: Նա բացման խօսքից յետոյ ձայնը տեց միութեան նախագահ Պրն. Արմաիր Մարգարեանին: Այնուհետև օրայ բանախօս Հրաչ

Խաչատրեանը բեմ հրաւիրեց, նա ներկայացրեց եղեռնի առաջացման դրդապատճառները: Բանախօսութիւնից յետոյ ներկայացուեց գեղարւեստական ծրագիր: Թղթակից՝ Արիինէ Սինանեան

Ասումըի մրցոյթ Չ.Հ.Ու.Մ.-ում.- Ապրիլի 28-ին Չհարմահայի Հայ Ուսումնասիրաց միութեան փոքր սրահում տեղի ունեցաւ ասումըի մրցոյթ: Ինչպէս իր բացման խօսքում նշեց Պրն. Միշա Հայրապետեանը՝ այդ օրայ մրցոյթը քրիստոնէութեան 1700 ամեակին նիւրած ձեռնարկների շարքին էր դասում:

Մրցութեան մասնակցում էին հինգ միջնակարգ դպրոցներից 23 աշակերտուհիներ: Գնահատանքի էին

արժանի բոլոր ասմունքողները, սակայն իրաւարար կազմը կատարեց իր վրայ դրած պարտականութիւնը և ի վերջոյ ընտրեց 8 լուսագոյն ասմունքողներին: Այս մրցոյթը շարունակեց 8 լուսագոյնների միջև: Այս լուսագոյնների միջև չափազանց դժար էր, որևէ ընտրութիւն կատարելը, և դա էր պատճառը, որ իրաւարար կազմը երեք հոգի ընտրեց երրորդ տեղի համար: Գրանք էին՝ Արփա Գալստեանը (Մ.Մանուկեան դպրոցից), Արքի Արամեանը (Քուշեշ Մարիամեան դպրոցից) և Փունիկ Միմնեանը (Մարիամ հաստատութիւն): Երկրորդ տեղը զբաղեցրեց Զարեհ Խուդադուկեանը (Սողոմոնեան դպրոցից): Իսկ առաջին տեղում ազատ մասնակցող Արդար Զոհրաբեանն էր:

Լոյս երկշաբաթները շնորհաւորում է բոլոր մասնակիցներին և, յատկապէս, գնահատագր-րեր ստացողներին:

Ձեռնարկ «Նայիրի» սրահում: Հայոց ցեղասպանութեան 85-րդ տարելիցին նվիրած ձեռնարկ տեղի ունեցաւ «Նայիրի» սրահում: Վ. Դաբեանի «Լեբիսեն»-ի հիման վրայ կատարած երաժշտական համադրութեամբ բեմականացումը նախաձեռնել էին Ժորժ Աբրահամեանը և Անժէլ Միմնեանը: Ձեռնարկին մասնակցում էին «Աբր. Սողոմոնեան» և «Մ.Մանուկեան» միջնակարգ դպրոցների աշակերտները: Այդ գեղեցիկ, ձեռնարկը 4-րդ անգամն էր ներկայացում հանդիսատեսի ուշադրութեանը: 1.

Էջմիածնի դրամատիկական թատրոնը Թեհրանում .- «ԲաՖՖի» մարզամշակութային միութեան հրաշքով Թեհրան է ժամանել Էջմիածնի քաղաքի Դրամատիկական թատրոնի թատերախումբը իր ելույթները սկսել է սոյն քաղաքի մայիսի 2-ից: Բեմադրել են՝ «Բաջ. Նազար», «Իմ տունը քո տունը չէ»¹⁰ «Խաչագողի յիշատակարանը»¹¹ «Փեսացուն Թեհրանից» ներկայացումները: Թատերախումբը բեմադրել է նաև տիկնիկային ներկայացումներ: Գրանք են՝ «Մեղաբլիթ է տնակը», «Շունն ու կատուն», «Ազահ մարդը» և «Տէրն ու ծառան»:

Լոյս երկշաբաթները հիւրընկալ միութեանը և թատերախմբին կատարեալ յաջողութիւն է մաղթում:

Իրան Փիրուզ ազգային դպրոցի աշակերտուհիները՝ Իրանի 13-րդ միջգգային ցուցահանդէսում.Սոյն քաղաքի մայիսի 7-ին Թեհրանի հայոց «Իրան Փիրուզ» դպրոցի նախակրթարանի բաժանմունքի աշակերտուհիներն այցելեցին «Իրանի գրքի միջազգային ցուցահանդէս»: Աշակերտութեանն ուղղեցում էին նոյն դպրոցի հոգաբարձութեան, «Ծնողական խորհրդի» և ուսուցչական կազմի ներկայացուցիչները: Աշակերտները այցելեցին համար 14-15 և 59 տաղարները, որոնց ջերմօրէն ընդունեցին ցուցահանդէսի պատասխանատուները:

Ողբների քայլ.Ուրախութեամբ տեղեկանում ենք հայոց Աւետիսեան բուժարանը մի հայ բժշկի, որը քրեական յանցանք էր գործել, աշխատանքից հեռացրել է: Այդ հարցը մեծ արձագանք է գտել իրանական մամուլում: Այս ուղղութեամբ «Լոյս» երկշաբաթները նոյնպէս ստացել է տեւալ անձի արարքը դատապարտող գրութիւններ:

Ընտրական յանձնախումբ.Ապրիլի 19-ին կայացած Թեմական խորհրդի նիստում, որը գումարել էր 12-րդ շրջանի պատգամատրական ժողովի ընտրութիւնների կապակցութեամբ, որոշեց կեանքի կոչել ընտրական կենտրոնական յանձնախումբ, հետեւեալ կազմով.

- Թովմաս Թովմասեանց (Սարու-խանեան)
- Արեւոտ Մայիլեան
- Մուրադ Յովսէփեան
- Անդրանիկ Խաչիկեան
- Վարուժ Յովհաննիսեան
- Աբրահամ Խոսրովեան
- Վիգէն Գալստեան
- Շահէն Յովակիմեան
- Մերոժ Մաաթոսեան
- Գուրգէն Աբուսեան
- Էդմոնդ Արզարեան

Առաջնորդի անհասկանալի լռութիւնը.Թեհրանի Հեշմաթիթ թաղամասի բնակիչների ներկայացուցիչները՝ շուրջ 15 հոգի, սոյն քաղաքի ապրիլի 27-ին հաւաքել էին Ս. Սարգիս եկեղեցու բակում, Թեհրանի Հայոց Թեմի Առաջնորդական տեղապահ՝ Տէր Մեայոս

Եպիս. Մարգարեանին հանդիպելու ակնկալիքով: Գրասենեակի աշխատակցուհին սկզբում յայտնել էր, որ Սրբազանը խիստ զբաղուած է: Այդ խօսքի վրայ հիմնելով, ժողովուրդը որոշեց եկեղեցու բակում սպասել Սրբազանին, քանի որ յոյսեր էր կապել նրա հետ: Ի դէպ, այդ ներկայացուցչական կազմը օրեր առաջ մի դիմումով, որ ստորագրել էր 250 հոգու կողմից, դիմել էին Սրբազանին, նա խոստացել էր, որ Տէր Մուշեղը Ձատիկին Հեշմաթիթի Ս.Վարդանանց եկեղեցում կը ծառայի, սակայն դա չիրականացաւ. իսկ ներկայացուցիչների՝ Սրբազանին նորից հանդիպելու ձգտումներն ու փորձերը ապարդիւն անցան, Սրբազանը կամ Թեհրանում չէր, կամ էլ ըստ երեւոյթին, ժամանակ չէր գտնում՝ նրանց հանդիպելու: Իսկ ապրիլի 27-ին մէկ ժամ սպասելուց յետոյ նրանց յայտնեցին, որ Սրբազանը Տէր Մուշեղի հարցով որեւէ մէկին չի ցանկանում տեսնել: Ժողովուրդին առաջնորդողները ազգային մարմնի միւս ներկայացուցիչներին նոյնպէս չկարողացան հանդիպել: Պատճառաբանում էր, թէ նրանց մեծ մասը այդ օրը արձակուրդի են մեկնել: Իսկ Թեմական Խորհրդի փոխ ատենապետ՝ պրն. Ռուբիկ Կարապետեանը յայտնել էր, որ Տէր Մուշեղի հարցը կրօնական բնոյթ ունի և այդ հարցով միայն պէտք է դիմել Սրբազանին:

«Եկեղեցի ջան, դու մեզ լսիր, էստեղ ոչ ոք մեր խօսքը չի լսում, մենք քեզ ենք դիմում եւ գիտենք, որ միայն դու մեզ ժողովրդիս կլսես».- ասաց ներկաներից տկն. Մաթեմիկը, ձեռքերը վեր բարձրացրած: Հուսարածների մէջ կային երիտասարդներ եւ տարեցներ: Բոլորը միաձայն որոշել էին այդ օրը անպայման հանդիպել Սրբազանին, չնայած որ նրանց յայտնել էին՝ Սրբայանը մինչեւ ժամի 14-ը զբաղուած կլինի: Սակայն մէկ ժամ յետոյ Սրբազանը դուրս եկաւ Առաջնորդարանի շէնքից՝ մեկնելու նպատակով: Այդ պահին յուսահատուած ժողովուրդը՝ կտրելով ճանապարհը, բողոքեց թէ ինչո՞ւ Սրբազանը չի կատարել իր խոստումը, եւ ինչո՞ւ է թոյլ տալիս, որ ժողովրդի հոգեւոր իրաւունքները ոտնահարեն: Իսկ Սրբազան հայրը

միայն լռեց: Չլսելով որեւէ համոզիչ պատասխան, ժողովուրդը բողեց հաւաքավայրը: Այս իրողութիւնը մտածել է տալիս, որ արդե՞օք հնարատր չէր բաւարարել ժողովրդին: Ասե՛նք օրինակ, մի հանդիպում նշանակել նրանց խօսքերը լսելու համար: Այդպիսով, նաեւ ժողովուրդը աւելի ջերմ կընդունի մեր հոգեւոր եւ ազգային կառոյցները, եւ երկրորդ լսելով Սրբազանի եւ այլ պատասխանատու անձանց համոզիչ պատճառները՝ խորին համուզմունքով կընդունի այն (իհարկէ եթէ գոյութիւն ունենայ համոզիչ պատճառներ):

Պրոֆեսոր Ռիչարդ Յովհաննիսեանը Ի.Ա.Մ.Մ.-ում, ԻՖ.ՄԻ. ԷԼ.ԷՅ(UCLA) համալսարանի դասախօս՝ պրոֆ. Ռիչարդ Յովհան-

նիսեանը եւ նրա կինը՝ Վարդիթեր Յովհաննիսեանը, որոնք Հ.ՈՒ.Մ.Կ.-ի երաւերով Թեհրանում էին գտնուում, ապրիլի 30-ին այցելեցին Իրանահայ Ազգային եւ Մշակութային Միութիւն: Հանդիպումը բացեց միութեան նախագահ պրոֆ. Արմաւիր Մարգարեանը: Նա համառօտ կերպով ներկայացրեց միութեան աշխատանքները վարող բաժնիները: Եւ, ընդհանրապէս ծանօթացրեց միութեան գործունէութիւնը: Ապա պրոֆ. Արմաւիր Մարգարեանը խօսքը տւեց պրոֆ. Ռիչարդ Յովհաննիսեանին, որը պատմեց Թահրանում գտնուած իննը բեղուն ու տպաւորիչ օրերի մասին՝ հանդիպումների, ելոյթների, ոգեկոչման հանդիսութիւնների եւ այլն: Նա իր ելոյթի ընթացքում ընդգծեց որ իր ցանկութեամբ, սիրալոյսով կամքով է հայկական թաղերը այցելում: Նա ասաց.-«...ցիբուցան եղած ժողովուրդը իրաւունք չունի բաժան-բաժան լինելու: Մենք բոլորս մի նպատակ ենք հետապնդում, բայց անհատական խնդիրների հետեւանքով հեռու ենք մնում միմեանցից»: Ռիչարդ Յովհաննիսեանը համառօտ կերպով անդրադարձաւ նաեւ ամերիկահայ գաղութին. նրա ներքին

կեանքին, գաղթօջախում առաջացած դժարութիւններին եւ հրատապ հարցերին: Նա ասաց.-«... հիմա ամերիկահայ գաղութում առկայ է հայոց լնգուն կորցնելու վտանգը: Մեր երեխաները հիմնականում խօսում են անգլերէն: 20-րդ դարի վերջում եւ 21-րդ դարի սկզբում, ինչպէս տեսնում ենք, տարբեր այլասերած հոսանքներ կան, դա յատուկ քաղաքականութիւն է եւ չափազանց գայթակղիչ երիտասարդութեան համար: Այս պայմաններում դժար է դաստիարակել հայ սերունդը: Այս պատճառով է, որ մենք պէտք է միաուրեք՝ սփիւթի գոյատեւութիւնը պահպանելու նպատակով: Նախ եւ առաջ մենք պէտք է մեզ օգտակար լինենք եւ յետոյ միայն Հայրենիքին: Իհարկէ, Հայաստանը պէտք է մնայ մեր բազան՝ ազգապահպանման հիմքը: Մենք պէտք է կերտենք մեր ազգային միասնական հեռանկարը»:

Իր կողմից տրուած կենսագրական կարճ տեղեկութիւններից տեղեկացանք, որ պրոֆ. Յովհաննիսեանը ծնել է Կալիֆորնիայում, ամուսնացած է ղոկտ. Վարդիթեր Յովհաննիսեանի հետ եւ արդէն 40 տարի ապրում են համատեղ կեանքով: Ունեն հայեցի դաստիարակութեամբ դաստիարակուած օրինակելի զուակներ, որոնցից մէկն էլ Հայաստանի նախկին արագործնախարար պրոֆ. ԲաՅՏի Յովհաննիսեանն է: Պրոֆեսորը ներկայումս Լոս Անջելեսի ԻՖ.ՄԻ.ԷԼ.ԷՅ համալսարանի հայագիտական ամբիոնի վարիչն է: Ժամանակի տրութեան պատճառով, հանդիպման վերջում, Ռիչարդ Յովհաննիսեանը հակիրճ պատասխանեց ներկաներին հետաքրքրող միայն մի քանի հարցերին:

Թղթակից
Ս. Սարգսեան

ԲԵՆՅ Կ

Թեհրանի ջրի ճգնաժամը կը հարթի քաղաքացիների 12% խնայողութեամբ.-(Մոշարեքաթ օրաթերք 24/04/2000): Թեհրանի նահանգի ջրամատակարարման գործադիր տնօրէն ինժինը՝ Մաքար Սահմունի յայտնել է, որ այս տարի երկրում կարող է լինել ջրի պահանջի առաջացում՝ որը այս բնագաւառում կը բերի ճգնաժամի: Եթէ թեհրանցիները կարողանան 12%ով խնայել ջրի օգտագործումը, այդ ճգնաժամը կը յաղթահարի:

Իրանի Շուշ քաղաքում անցկացւած հնագիտական պեղումների ժամանակ որոշ պատմական նիւթեր են յայտնաբերուել, որոնք ունեն դեռևս մ.թ.ա. III-րդ դարի վաղեմութիւն: Դրանց մեջ եղել են մարդկային կմախքներ, որոնք վերաբերում են Էլամական քաղաքակրթութեանը:

Իրանն ու Դանիան մայիս ամսին պանրի գործարան կը հիմնեն (Իրան օրաթերք 23/04/2000): «Շահիդ Էսհադի» կաթի գործարանը Լորեստան նահանգում, շուտով շահագործման կը յանձնուի, Իրանն ու Դանիան այստեղ կը հիմնեն նաև պանրի արտադրանքների արտադրամաս: Հիմնական տեխնիկան բերում է Դանիայից՝ որի համար յատկացուել է երեք միլիարդ քուման:

2001 թ. սկզբին սպասում է օդի աղտոտութեան նագում 25%-ով, (Համշահի օրաթերք 13/04/2000).- Այս մասին յայտնել է Թեհրան քաղաքի քաղաքապետը, աւելացնելով, թէ սա կիրականանայ ատոմսեքեմների տեխնիկական ստուգումների հիման վրայ:

Միզոց ներմուծումը Իրանից Թուրքիա արգելուում է, (Մոշարեքաթ օրաթերք 24/04/2000).- Ստամբուլում լոյս տեսնող « Հորիաթ » թերթում է տրուել վերոյիշեալ տեղեկութիւնը: Մանրամասն նշում է, որ 52 տեսակ մրգերի և բանջարեղէնների ներմուծումը Թուրքիան արգելել է, բայց չնայած այս որոշմանը, Թուրքական

շուկաներում շարունակում է իր գոյութիւնը՝ իրանական ձմերուկը:

Բանորական համաշխարհային օրայ առփոյ քայլարշաւ եր կազմակերպել Թեհրանում, (Համ-շահրի օրաթերք 01/05/2000).- Այս քայլարշաւին մասնակցեցին հազարաւոր բանորներ: Նրանք պահանջում էին՝ աշխատանքի օրէնքի լիակատար գործադրում: Այս քայլարշաւում երոյք ունեցաւ պատգամաւոր՝ Սոհէյլա Ջելոդարգադէն նշելով, որ բանորների դժարութիւնները կապած են օտարերկրեայ բանորների առկայութեան հետ, որի խօսքերով աշխատատեղերը նւագում են: (խօսքը աղանատանցիների մասին է): Քայլարշաւն աւարտեց պահանջագրի ընթերցումով:

Իրանում արգելեց 17 օրաթերքերի գործունէութիւնը.- Իսլամական յեղափոխութեան առաջնորդ Այաթոլլահ Խամենէի ուրբաթօրեայ ասոյթից յետոյ, յեղափոխական դատարանը ժամանակաւորապէս դադարեցրեց 17 օրաթերքերի գործունէութիւնը, որոնցից 16-ը պատկանում է բարեփոխականներին, իսկ մէկը՝ « Ջեպիտ » պահպանողականներին: Սա տարբեր քննարկումների և մեկնաբանութիւնների տեղիք է տւել: Բարեփոխականները, որոնք խորհրդարանային ընտրութիւններում մեծամասնութիւնն են կազմելու, ժողովրդին հրաւիրում են պահպանել կարգ ու կանոնը և թոյլ չտալ որևէ անօրինական քայլեր, սրանք կարող են աւելի բարդացնել քաղաքական իրավիճակը և արգելք հանդիսանալ երկրում սկսւած բարեփոխութիւնների գործընթացին:

ԾՅ ԹՅ Է՞İ 3 Կ

Եղեռնի զոհերի յիշատակը նշեց Երևանում.- Ապրիլի 24-ին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանը, ՀՀ վարչապատ Արամ Սարգսեանի, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ.-ի, նախարարների, պատգամաւորների ուղեկցութեամբ այցելեց Հայոց Մեծ Եղեռնի զոհերին նիւրած յուշարձան՝ Ծիծեռնակաբերդ: Այստեղ ներկայ էին նաև

Հայաստանում պաշտօնավարող բոլոր օտարերկրեայ դեսպանները և պետական այլ անձինք: Նշենք նաև, որ Ծիծեռնակաբերդ էին այցելել Հայաստանում եղած բոլոր քաղաքական կուսակցութիւնների ղեկավարները և դրանց անդամակցող այլ անձինք:

Հայոց մեծ Եղեռնին նիւրած յուշարձանի մօտ տեղի ունեցաւ հոգեհանգիստ: ՀՀ նախագահը և բազմաթիւ

այլ պետական այրեր ծաղիկներ և ծաղկեպսակներ դրեցին Եղեռնի զոհերին նիւրած յուշարձանին: Այստեղ առկայ էր ժողովրդական մեծ բազմութիւն, որոնց հոսքը շարունակեց մինչև կես գիշեր: Այս յիշարձան օրը Ծիծեռնակաբերդ երբերել և ամփոփել Ֆրանսիացի գրող, հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ Անատոլ Ֆրանսի գերեզմանից բերած մի բուռ հող: Այսպիսով նաև լրացրեց միւս հայաստների՝ յաւերժական յիշատակի արժանի, անուանացանկը: Դրանք են՝ Ջէյմս Բրասը, Եօհան Լէփսիուսը, Ֆրանց ՎերՏելլը, Արմին Վէգները և Հենրի Մորգընթաուն:

Այս արարողութիւններից յետոյ վարչապետ Արամ Սարգսեանը՝ մի շարք նախարարների և երկրապահ կամաւորականների ուղեկցութեամբ այցելեց Եռաբլուր և ծաղկեպսակներ դրեց Անդրանիկի և Վազգէն Սարգսեանի շիրիմներին:

Ընկտների 27-ը իրագործող ուժերը փորձում են տապալել ծրագրերը

ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանը մայիսի 2-ին երկու հրամանագիր է ստորագրել ՀՀ վարչապետի և ՀՀ պաշտպանութեան

նախարարի պաշտօնից ազատելու մասին:

Այս կապակցութեամբ ՀՀ Ազգային Ժողովի փոխնախագահ Տիգրան Թորոսեանը ստել է հետևեալը.

«Այստեղ մենք գործ ունենք ոչ թէ կառավարութեան տնտեսական քաղաքականութեան, բիւրջտի և միւս տնտեսական հարցերի հետ, այլ նախագահի երոյթից ակնյայտ է դառնում, որ խօսքը միանգամայն այլ երևոյթի մասին է: Եթէ նկատեք երոյթը կտեսնեք, որ այնտեղ նախագահը ասում էր, որ որոշ նախարարների գործունէութիւնը չի համապատասխանում պահանջուող սահմանումներին: Բնական է, որ Միասնութիւն Դաշինքը զոնէ նախագահի հետ հանդիպումներ և խորհրդակցութիւններ կունենայ, իսկ ինչպիսի ելք կունենայ ցոյց կտայ ապագան»: Պրն Թորոսեանը յոյս յայտնեց, որ նախագահի որոշումը քաղաքական հետևանքներ չի ունենայ: Այսպէս միաժամանակ նշեց, որ «Միասնութիւն Դաշինքի համար այդ որոշումը ցաւալի է, որ Արամ Սարգսեանը ստանձնելով վարչապետի դերը կարողացաւ երկիրը գերծ պահել աղետալի առճակատումներից, դա չափազանց կարևոր է և զուցէ այսօր այդքան չզգացի բայց համոզուած եմ հետագայում դա կարգաբարանի: Կարևոր է նաև

այն, որ փաստօրէն նախագահը ոչ թէ յայտարարեց, որ այդ ստեղծած ծանր սոցիալ-տնտեսական վիճակի համար մեղաւոր է ճանաչում վարչապետին, այլ , որ այդ իրաւիճակում նա գտնում է, թէ մէկ թիւ չլինելը ընդունելի չէ:

Քաղաքական խարդաւանքներ ցաօք սրտի մեր երկրում բաւական ժամանակ է, որ կայ, և ես միանրշանակօրէն համոզուած եմ, որ վարչապետ Արամ Մարգարեանի պաշտօնանկութիւնը հէնց քաղաքական խարդաւանքների հետևանք էր: Միասնութիւն Դաշինքը որևէ քաղաքական խարդաւանքի մէջ չի կարող մասնակցել: Մեզ համար կան արժէքներ, որոնց համար մենք մասնակցել ենք ընտրութեանը , դրանք մեր ծրագրերն են: Փորձեցին տապալել նրանք, ովքեր հոկտեմբերի 27-ը իրագործեցին, և մենք իրաւունք չունենք այդ ծրագրից հրաժարելու: Միասնութիւնը պատրաստ է ամէն ինչ անել, որ այդ ծրագրերը իրագործեն: Պարտաւոր ենք անել համուն և ոչ թէ ընդդէմ»:

Այս կապակցութեամբ Երևանի քաղաքապետ Ալբերտ Բազէեանը ասաց, որ. « Յանկացած կառավարական յաճախակի փոփոխութիւն բացասական են գնահատում, որ աշխատանքային հունից դուրս են գալիս: Ինձ հետաքրքրում է սկզբունքները և ոչ թէ անձերը»:

Հայ ժողովուրդը հրաժեշտ տւեց իր արժանաւոր զաւակ, գեղանկարիչ՝

Գրիգոր Խանջեանին.-Ապրիլի 19-ին, ի ցաւ մեզ բոլորիս, վախճանեց գեղանկարիչ և արւեստագէտ Գրիգոր Խանջեանը: Ի յարգանք նրա՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի գլխատրութեամբ կատարեց հոգեհանգստեան արարողութիւն: Վարչապետին հրաժեշտ տալու էին եկել ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Բոչարեանը՝ պետական այրերի ուղեկցութեամբ, և իր հարազատ ժողովուրդը: Հայ ժողովրդի արժանաւոր զաւակի

յուղարկատրութիւնը կատարեց « Թոխմախ Գոլ» գերեզմանատանը՝ իր ցանկութեամբ: Գրիգոր Խանջեանը Խորհրդային Միութեան Գեղարեստի ակադեմիայի իսկական անդամ է եղել, Հայաստանի, ԽՍՀՄ ժողովրդական նկարիչի և ԽՍՀՄ պետական միայնակ դասի-նէկի կոչմանն է արժանացել:

ՀՀ նախագահը արգելեց հոկտ. 27-ի գործի հետ կապած , զինդատախազի ելույթը Ազգային ժողովում.- (Ազգ. Հեռ 26/4/2000): Ապրիլի 25-ին ազգային ժողովի պետիրական յանձնաժողովը նիստ գումարեց ու ձայների մեծամասնութեամբ որոշեց հոկտեմբերի 27-ի գործի նախաքննութեան վերաբերեալ կազմակերպել խորհրդարանական լսումներ, որի ընթացքում մի ելույթով պետք է հանդէս գար, հոկտ. 27-ի գործը վարող քննիչ խմբի ղեկաւար՝ Գագիկ Ջահանգիրեանը: Նախագահ Ռոբերտ Բոչարեանի ապրիլի 25-ին ստորագրած հրամանագիրը կանխել է զինդատախազի ելույթը ազգային ժողովում: Դա պատճառ հանդիսացաւ, որպէսզի զինդատախազը կարողայ նախագահի հրամանագիրը և ներկայացնի իր հրաժարականը, որի հիմնական պատճառը նշեց քրեական գործի քաղաքականացման անբոյլատրելիութիւնն է ՀՀ նախագահի կողմից:

Պատգամաւորների մի մասը գտնում է, որ նախագահը սահմանափակում է ազգային ժողովի լիազօրութիւնները: Այս կապակցութեամբ ՀՀ քաղաքագէտների միութեան նախագահ, պատգամաւոր՝ Համայնակ Յովհաննիսեանը ասաց, որ «Հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործութեան բացայայտման գործը խառնելը այս և այլ խնդիրների հետ՝ սրբապղծութիւն է, օրինակ երեկ խօսում էր այն մասին, որ Ազգային ժողովը կը կազմալուծի թէ ոչ (ՀՀ նախագահի կողմից), ի՞նչ կապ ունի այս հարցը լսումների թեմային՝ հոկտ. 27-ի ոճրագործութեան բացահայտման գործընթացի գնահատականին: Պատգամաւոր Անդրանիկ Մարգարեանը նախագահի այս քայլը համարեց՝ ճնշում դատախազութեան վրայ:

Ռոբերտ Բոչարեանի յաղթանակը՝ Ռուսաստանի պարտութիւն տարածաշրջանում

Ռոբերտ Բոչարեանի յաղթանակը մեկնաբարում է որպէս տարածաշրջանում Ռուսաստանի պարտութիւն: (Նեգաւիստմայա գազէտա, 4/5/00թ.) .-Բոչարեանի ամրապնդման փաստը դիտորդներին ստիպեց եզրակացնել, որ պաշտօնական կարի կառավարութիւնը և կլուծարի խորհրդարանը: Ուշագրաւ է յիշած թեթի եզրակացութիւնը, որտեղ նշում է թէ, Ռոբերտ Բոչարեանի յաղթանակը կարելի է մեկնաբանել որպէս տարածաշրջանում Ռուսաստանի պարտութիւն:

Երևանի քաղաքապետը այցելեց Իրան.- Իրանի Իսլամական հանրապետութեան Թեհրան և Սպահան քաղաքապետարանների հրաւերով ապրիլի 25-ին Իրան է ժամանել Երևանի քաղաքապետ Ալբերտ Բազէեանը:

Նա իր կոմից գլխատրած պատուիրակութեան հետ, հենց նոյն օրը մեկնել է Սպահան, ուր հանդիպումներ է ունեցել Սպահանի քաղաքապետի և քաղաքապետարանի այլ անդամների հետ: Այստեղ նա ծանօթացել է քաղաքի բարեկարգման ծրագրերին: Այս հանդիպումների ընթացքում նախատեսել է Երևանը և Սպահանը հռչակել քոյր քաղաքներ, և դրա վերաբերեալ ստորագրել է յուշագիր: Ապա նա այցելել է Սպահան քաղաքի պատմաճարտարապետական տեսարժան վայրեր: Ապրիլի 28-ին Ալբերտ Բազէեանի գլխատրած պատուիրակութիւնը ժամանել է Թեհրան: Այստեղ ևս որոշ հանդիպումներ է ունեցել: Պատուիրակութիւնը հանդիպել է Թեհրանի քաղաքապետ պարոն Ալիբիհին, տեխնիկական և բարեկարգման հարցերով զբաղող փոխ քաղաքապետ Թադիզադէին, սոցիալական հարցերի ուղղութեամբ փոխ քաղաքապետ Աքբարգադէին: Նրանք այս-

տեղ ծանօթացան « Նաւար » մայրուղու և « Միլադ » հեռուստա-աշտարակի կառուցման նախագծե-րին: Թեհրանում պատուիրակութիւնը ծանօթացաւ քաղաքի բարեկարգման և գեղեցկացման աշխատանքների կազմակերպմանը: Այցելութեան ըն-թացքում նրանք ծանօթացան «Քահրիզաք» երկրորդական հումքի վերամշակութեան կազմակերպմանը և «Թեհրանի գիտութեան» կենտրոնի գործունէութեանը: Պէտք է նշել, որ Թեհրանի քաղաքապետարանում ունեցած հանդիպումներից մէկի ժամանակ, ստորագրել է Երևանի և Թեհրանի միջև համագործակցու-թեան պայմանագիր: Մայիսի 2-ին Ալբերտ Բազէյեանի գլխավորած պատուիրակութիւնը վերադարձել է Երևան:

Հայ ծանրորդ Աշոտ Դանիէլեանը երկրորդ անգամ նաևեց Եւրոպայի առաջնութեան չեմպիոնի գաւաթը. -Աերջերս Սոֆիայում անց-կացած Եւրոպայի առաջնութեան վերջին օրը, իրենց ուժը փորձելու էին դուրս եկել գերծանր քաշային (105 կգ. եւ ատել) ծանրորդները: Ոսկի մեդալը նաևեցին նպատակով՝ պայ-քարը ծաւալեց անուանի գերմա-նացի ծանրորդ Ռոնի Վիոլերի եւ հայ ազգի անուանի ծանրորդ՝ Աշոտ Դանիէլեանի միջև: Նրանք պոկում վարժութիւնում բարձրացրեցին միեւ-նոյն 205 կգ քաշ ունեցող ծանրաձող: Փոքր ոսկին յանձնեց գերմանիայի մարզիկին, քանի որ Աշոտ Դա-նիէլեանը անձնական քաշով գերազանցում էր բոլորին (նրա կշիռը 160 կգ է): Վարող հրում վարժութեան ժամանակ նա բարձրացրեց 252.5 կգ կշիռ ունեցող ծանրաձող եւ 457.5 կգ արդիւնք արձանագրեց: Այսպիսով նա ունեցաւ անհասանելի արդիւնք՝ երկրորդ եւ երրորդ տեղերում մնա-ցին Վիոլերը եւ լատիշ Օչերբատիսը, Հայաստանի հաւաքական լաւագոյն քառեակի մէջ էր ընդգրկել: Հայաս-տանի խմբից ատելի բարձր միատր-ներ հաւաքեցին Բուրլարիան, Թուր-քիան եւ Ռուսաստանը: Գովասանքի խօսքեր պէտք է ասենք նաեւ Սուրէն Շղիազարեանին, Գիւմրեցի Խաչիկ Քեափանակեանին եւ Արմաւիրցի Գագիկ Խաչատրեանին, որոնք նաևեցին բրոնզէ մեդալներով:

Երկիր օրաթերքի կարծիքով յաջորդ վարչապետի թեկնածութիւնը պէտք է ընդունելի լինի նաեւ միջազգային կազմակերպութիւնների առաջին հերթին՝ համաշխարհային բանկի համար (երկիր օրաթերք 05.05. 2000թ.)- Այդ թերքի մեկնաբան՝ Ա. Դազիմեանը գրում է, որ շատ յաճախ մենք միայն մերքինն ենք տեսնում անտեսելով՝ արտաքինը: Լրագրողը նկարտի է ունեցել այն, որ յաջորդ վարչապետի թեկնածութիւնը պէտք է ընդունելի լինի նաեւ միջազգային կազմակերպութիւնների, առաջին հերթին համաշխարհային բանկի համար: Եւ այսօր շրջանառութեան մէջ եղած 8-9 անունների փոխարէն, վարչապետի պաշտօնում կարող է յայտնել տասներորդը, որի անունը շրջանառութեան մէջ նոյնիսկ չի եղել:

Թեհրանում մայիսի 2-12 տեղի ունեցաւ գրքի միջազգային 13-րդ ցուցահանդէսը:

ՅՇՇ³ 1/2. 3 ԿՅ

Թուրքիայի տնտեսական հեռա-նկարը.-(Սոքիէ Էմրուզ օրա-թերք 27/4/2000): Թուրքիայի տնտե-սութեան ապագայ տաս տար-ւայ աճի հեռանկարը կը բխի նրա տնտեսական քաղաքականութեան մէջ փոփոխութիւնների կիրառումից: Եթէ ներկայիս իշխանութիւնը կարողանայ բարեմտորդումների ծրագիրը, որը կատարում է համաշխարհային բանկի միջոցով, հետևի և իրա-կանացնի, կարելի է սպասել, որ աս-տիճանաբար վերանայ նիւթական

لاستیک سازی آموس
سازنده قطعات لاستیکی صنعتی ،
انواع زیره های کفش و کفشهای
ورزشی
جاده آبلعی خیابان سازمان آب خیابان
پنجم شیدایی نبش دوم جنوبی پلاک ۳۰
فکس ۷۳۳۲۶۶۷ تلفن ۷۳۴۹۹۳۰ موبایل
۰۹۱۱-۲۰۴۰۷۴۱

բևեռացումը հասարակութեան մէջ:

Եթովպիան ունի 5 միլիոն Սպիդով հիւանդներ.- (Մոշարեքաթ օրա-թերք 24/4/2000): Այդ երկրի ժողո-վրդի 9 տոկոսը վարակած է Սպիդ վիրուսով: Այդ կապակցութեամբ, եր-կրում այս ճգնաժամի դէմ պայ-քարելու համար ազգային խորհուրդ է կեանքի կոչել:

ԱՄՆ կը պատրաստի Ադրբեջանի Հանրապետութեան ռազմական ու սպահովութեան մասնագէտ-ներին.- (Մոշարեքաթ Օրաթերք 24/04/2000): Ադրբեջանի արտգործ-նախարարը նշեց, որ ԱՄՆ-ի «Ձան Մարշալ» ուսուցման կենտրոնի հետ համագործակցութեան զարգացումը մի անհրաժեշտութիւն է Ադրբեջանի համար: 31 ադրբեջանցիներ վերա-պատրաստել են այդ կենտրոնում և աշխատում են ադրբեջանում:

Ադրբեջանի Հ.-ը Գերմանիայից Ապահանջում է ատելի ակտի լի-նել Դարաբադի խնդրում.- (Համմի-հան օրաթերք 29/4/2000): «Ադրբե-ջան» պետական մամուլը հաղորդում է, որ Հէյդար Ալիևը նշել է, որ զարմանալի է, որ Գերմանիան մեծ հետաքրքրութիւն է ցուցաբերում Չեչնիսի և Կոզովոյի հարցե-րում,սակայն որպէս «Միսսիկ» խմբի անդամ մնան մի հետաքրքրութիւն չունի: Ադրբեջանի նախագահը նշել է, որ եթէ այդ շրջանում խաղա-ղութիւնը չհաստատուի, իրավիճակը ատելի կը վատանայ:

ՄՊԻՏԱԿ ՍՐԱԸ
تالار پذیرایی سفید
آماده پذیرایی از جشنها و
مجالس در تالار و منزل با کیفیت
عالی
جاده دماوند خیابان وحیدیه
پلاک ۵۶
تلفن ۷۸۱۶۴۹۱

Շարքագրոյց Երեւանի քաղաքապետ Ալբերտ Բազէյեանի հետ

Երեւանի քաղաքապետ պրն Ա. Բազէյանի թեկնածուական շարքագրոյցի օգուտելով, խնդրեցինք նրան մեր թղթակցի հարցերին պատասխանել, ստորև Ձեզ ենք ներկայացնում հարցազրոյցի բովանդակութիւնը:

Խմբ.

«Լոյս».-Նախ թոյլ տւեք մեր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել, որ ընդունեցիք մեզ չնայած որ չափազանց զբաղուած էիք:

Շարք.-Ինչպէ՞ս էք գնահատում Հայաստանում եղած բազմակուսակցական համակարգը, դա բնական է, թէ ինչ-որ տեղ դա կարելի է արհեստական երևոյթ համարել:

Պատ.- Իմ կարծիքով դա բնական է և այդ երևոյթը անկայ է ոչ միայն Հայաստանում, այլ բազմաթիւ այլ երկրներում: Իհարկէ, Հայաստանում սա ժամանակաւոր բնոյթ է կրում, դրանց թիւը մեծաքանակ է և կարող է կրճատուել, քանի որ կան կուսակցութիւններ, որոնք իրենց գաղափարներով շատ մօտ են և կարող են միաւորուել:

Շարք.-Դիտելով ազգային հեռուտատեսութեան ծրագրերը, այնպիսի մի տպաւորութիւն է ստեղծում, որ այն ունի որևէ կուսակցական կողմնորոշում և բազմիցս նկատուել է, որ հակառակ է միասնութեան դաշինքին: Բացի այդ՝ հակասական կողմնորոշում էլ այն ունի: Ինչպէս կը մեկնաբանէք սրանց անկայութիւնը:

Պատ.- Այո, իհարկէ որոշ քաղաքական շրջանակների և գործադիր իշխանութեան մէջ եղած անհաստատելի կողմից թելադրանք և քաղաքականութեան կիրառում է նկատում ազգային հեռուտատեսութեան ծրագրերում, որի համար ցատում են: Մակայն այս կնճիռը կարող է յարթուել միայն ազգային հեռուտատեսութեան և ռադիոյի մասին օրէնքի ընդունումից յետոյ:

Շարք.-Ձեր այստեղ գտնուելու օրերին տեղեկացանք, որ համաձայնագիր է ստորագրուել Երևանի և Սպահան քաղաքների միջև, ըստ որի դրանք հոչակուել են քայք քաղաքներ: Գործնականորէն ի՞նչ քայքել են ձեռնարկուելու՝ ըստ այդ հոչակագրի:

Պատ.-Գործնական քայքերը հետեւելու են. Մշակութային կապերի ամրապնդումը, զբոսաշրջիկութեան կազմակերպումը, տնտեսական ոլորտում կապերի ստեղծումը և քաղաքների բարեկարգման և գեղեցկացման փորձի փոխանակումը: Մի խօսքով պէտք է երկու քաղաքների միջև հաստատուի համագործակցութեան տարրեր ոլորտների ուղղութեամբ:

Շարք.-Ձեր այցելութեան այս կարճ ժամանակահատուածում ի՞նչ տպաւորութիւններ ունեցաք իրանահայերի և ընդհանրապէս Իրանի կապակցութեամբ:

Պատ.- Բաւականին բարձր են մեր տպաւորութիւնները, այնքանով, որ մենք նկատեցինք Իրանը ունի բաւականանչափ զարգացած տնտեսութիւն: Երկրում չնկատուեց սուր սցիալիստական հեռացում, ինչը անկայ է Հայաստանում, հասարակութիւնը ունի պետական կարգապահութիւն, այնպէս, որ մեր տպաւորութիւնները չեն:

Ինչ վերաբերում է հայ համայնքին, ապա, ըստ մեզ, այն պահում է բարձր հայկական ոգին և ունի համախմբութիւն, և զովելի է հայոց լեզուի, մշակոյթի պահպանումը, իմ կարծիքով, այս ամէնի

ջատագովներն ու իրականացնողները ազգային միութիւններն են: Եւ ամենախորհրդանշականը այն է, որ իրանացիները հայերին գնահատում են որպէս՝ ազնիւ, կարգապահ և օրինակելի իրանի քաղաքացիներ:

Շարք.-Ի՞նչ դրական տեղաշարժ էք տեսնում Հայաստանում:

Պատ.- Հայաստանում ժողովրդի մէջ տիրում է յուսալքութիւն, յատկապէս հոկտեմբերի 27-ի դէպքերից յետոյ, երբ երկրում տիրապետող դարձաւ ներքին քաղաքական անկայունութիւնը: Մակայն ես չեմ կարծում, որ վիճակը օրհասական է, կան դրական քայքեր՝ որոշ գործարաններ սկսել են իրենց աշխատանքը: Եւ յուսալքած ժողովրդի վստահութիւնը, կրկին ձեռք բերելու համար, պէտք է իւրաքանչիւր պետական պաշտօնեայ կարողանայ կատարել իր առաքելութիւնը ազնւորէն և ջանասիրութեամբ:

Շարք.- Ի՞նչ էք կարծում հիմա, ո՞րը պէտք է լինի սփիւռքահայի առաքելութիւնը Հայաստանի հանդէպ:

Պատ.-Առաջին հերթին սփիւռքահայը պէտք է պահպանի ինքն իրեն՝ իր մշակոյթը, լիզուն, ազգային արանդոյթները, մի խօսքով, շարունակի մնալ հայ: Մենք Հայաստանում պէտք է պահենք մեր հողերը, իսկ դուք սփիւռքում ազգը, որպէսզի կարողանանք յետագայում իրագործել «Դէպի հայրենիք» ծրագիրը: Մենք մէկս միւսով ենք գոյատևում, և Հայաստանը զարգացնելու և հզորացնելու գործում, սփիւռքը պէտք է ունենայ իր ներդրումը բոլոր բնագաւառներում և ասպարէզներում:

Շարք.- Հոկտեմբերի 27-ի դէպքերի հետ կապուած յետաքննութիւնների երկարացումը ձեր կարծիքով արհեստականորէն է կատարում, թէ դա բնական պրոցես է:

Պատ.- Ես դժուարանում եմ պատասխանել այդ հարցին, քանի որ այդ հարցը պէտք է լուծեն իրաւապահ մարմինները: Ես չէի ցանկանայ իրաւապահ մարմինների աշխատանքներին քաղաքական բնոյթ տալ:

Միակողմանի որոշումների ժամանակն անցել է

Ս. Համբարձումեան

Պատգամատրական Ժողովի ընտրությունների քոլլատուքին ստացաւ մեր Առաջնորդարանը՝ Թեմական Խորհուրդը: Կրկին մէկ անգամ ևս նա պէտք է ցոյց տայ, թէ, արդեօ՞ք փոխել է իր աշխատաձևը, արդեօք ընդունում է, որ համայնքի այս լուրջ նուստացման՝ արտագաղթի այս մեծ վտանգի առջև կանգնած լինելու պայմաններում, եթէ կրկին միակողմանի մօտենայ հարցերին և միակողմանի որոշի Պատգամատրական ընտրական յանձնաժողովի կազմը և ամէն գնով փորձի արհեստականօրէն ստեղծել միաբնեւ մի Պատգամատրական Ժողով՝ էլ աւելի յուսախափ կանի առանց այն էլ յուսախափած այս համայնքի անդամներին: Նման միակողմանի մտայղացումներ ունենալը երկրի այս նոր դեմոկրատիայի գնացող պայմաններում անթոյլատրելի են և յղի են անվերադարձ և պառակտիչ՝ վտանգաւոր հետևանքներով:

Թեմական Խորհրդից մենք սպասում ենք, որ միայն խօսքերով չհաստատի դեմոկրատիան և ժողովրդաւարութիւնը: Խօսքի մակարդակով ներկայումս բոլոր հասարակական ու քաղաքական ուժերը ժողովրդավար են ու դեմոկրատիկ: Յարգելի Թեմական Խորհուրդը Պատգամատրական Ժողովի ընտրական յանձնախմբի մէջ 25-30 տոկոս մասնակցութիւն տալով այն շրջանակներին, որոնց երկար տարիներ, մեզ հասկանալի պատճառներով, հնարաւորութիւն չի ընդձեռնել համայնքի ազգային կառավարման կաշխատանքներին մասնակցելու՝ կարող են ապացուցել իրենց դեմոկրատիկ լինելը: Այսօր նրանց փորձութեան ժամանակն է: Այդ ձևով կը նպաստեն միասնականութեանը, համերաշխութեանը և գոնէ կը վերացնեն որոշ խաւերի անտարբերութիւնը և կօգտագործեն նրանց կարողութիւններն ու հնարաւորութիւնները համայնքի և հայրենիքի

զարգացման ուղղութեամբ: Յատկապէս, սա մեծ անհրաժեշտութիւն է այս սուղ մարդուժի պակասի պայմաններում: Այդ ձևով կը ցուցադրեն նաև իրենց հանդուրժողականութիւնը: Այս աշխատաձևի կիրառումը ոչ մի վտանգի առջև նրանց չի կանգնեցնի, այլ ընդհակառակը՝ կարող է ամրապնդի մեր ազգային կառոյցների հիմքը: Որոշ անհատական հաշիւներ ու ճաշակներ կարող են լինել, բայց դրանք չպէտք է լինեն մեր ազգային հարցերի որոշում ներկայացնելու չափանիշները:

Հասարակագիտութեան բոլոր հետազօտութիւնները ցոյց են տւել, որ դեմոկրատիկական մի մթնոլորտում, որտեղ գոյութիւն ունեն նաև փոքրա-մասութիւններ ու ընդիմադիր ուժեր, էլ աւելի աշխուժ և գործունեայ մթնոլորտ է ստեղծուում, էլ աւելի քիչ սխալներ են թոյլատրուում, էլ աւելի աշխուժ և առողջ մրցակցութիւն է ստեղծուում, համայնքում նաև աշխուժութիւն է առաջանաւում, ազ-գային ու հասարակական հարցերը դառնում են ոչ միայն մեղ շրջանակների առօրեան այլ նաև հասարակութեան լայն շրջանակների հարցը: Այս ձևով ժողովուրդը աստիճանաբար էլ աւելի շատ գործնական մասնակցութիւն է բերում հասարակական և ազգային հար-ցերում, իսկ մեր ազգային մարմինները ունենում են էլ աւելի հզօր թիկունք և երաշխիք իրենց ծրագրերը իրականացնելու ուղղութեամբ: Գուցէ մեր յարգելի Թեմական Խորհրդի և Պատգամատրական Ժողովի ան-դամները ասեն՝ սրանք նոր բաներ չեն և մենք էլ ենք դրանցում համոզուած: Բարի, եթէ այդպէս է, ուրեմն մնում է իրենք իրենց հարց տան, թէ ինչ ուժ կան ինչպիսի մարդիկ գոյութիւն ունեն այս հա-մայնքում, որ անցեալում խանգարել են և հնարաւոր է ներկայումս էլ տարբեր ձևերով խանգարեն դեմոկրատիկ և գիտական որոշումներ կիրառելուն:

Ողջունելի է այն երևոյթը, որ մեր ազգային ու հասարակական գործիչների մօտ նկատուում է հանդուրժողականութեան մակարդակի բարձրացում: Համայնքի մտաւորականները, որոնք հարցերին նայում են ոչ հատուծապաշտական տեսանկիւնով՝ մեծ դէր են ունեցել և

կարող են ունենալ հանդուրժողականութիւնը ուժեղացնելու գործում: Հիմա ոչ ոք չի ներանում քննադատելուց ու քննադատելուց, բոլորս գիտակցում ենք, որ առողջ քննադատութիւնները և հարցերը քննադատաբար վերլուծութեան ենթարկելը նպաստում է տարբեր խմբաւորումների ու տարբեր անհատների հասարակաքաղաքական գիտակցութեան մակարդակի բարձրացմանը: Յոյսով ենք այս ընթացքը շարունակի և զարգանայ ու մեր համայնքի մտաւորական ուժը էլ աւելի ժամանակակից դառնայ:

Վերջում աւելի պարզ խօսելու համար կարծում են պէտք է նկատի առնել հետևեալ հարցերը.

- 1-Պատգամատրական Ժողովի ընտրական յանձնախմբի մէջ խնդրել դուկտ. Հրաչ Խաչատրեանին, որ Պատգամատրական կենտրոնական ընտրական յանձնաժողովի 1/4 մաս կազմող անդամներին ինքը ներկայացնի:
- 2-Խուսափել որևէ անընդունելի կամ հնարաւոր այն ձևերից, որոնք կարող են կեղծիքի և կասկածանքի տեղիք տալ: Ընտրութիւնների բոլոր պրոցեսներում թափանցիկութիւնը պէտք է պահպանի:
- 3-Ընտրելու համար ընտրատուների բաժանումը լինի շատ ճշգրիտ, այնպէս, որ մի անձ չկարողանայ քանի ընտրատու ստանալով մի քանի անգամ ձայն տայ իր թեկնածուին:
- 4- Թեկնածուներին իրաւունք տալ ինչպիսի ստուգում, որ ուզում են անցկացնեն, վերացնելու համար որևէ կասկածատութիւն, և ժողովուրդը էլ աւելի վստահութիւն ձեռք բերի ազգային մարմինների նկատմամբ:
- 5- Թեկնածուներին իրաւունք տալ ունենալ իրենց լիազօր դիտորդը, որը կարող է ամէն տեսակի ստուգումներ անց կացնել:
- 6-Իրանահայ մամուլին իրաւունք տալ բոլոր ժողովներին ու հանդիպումներին, որոնք կապուում են ընտրութիւններին, իր մասնակցութիւնը ունենայ և արտացոլի բոլոր հարցերը:

Շարքագրոյց

Դոկտ. Էդւարդ Վարդանիի

հետ

Հարց. - Խնդրում ենք ներկայացնել ձեր համառօտ կենսագրութիւնը:

Պատ. - Ծնել եմ Իրանի Արաքի շրջանում, որտեղից դեռևս մանուկ հասակում տեղափոխուել ենք Թեհրան, այստեղ մէկ տարի յաճախել եմ հայկական դպրոց՝ նախակրթարան, որից յետոյ, սակայն, ինձ բախտ չի վիճակուել ստանալ հայալեզու կրթութիւն, քանի որ բռնապետ Ռեզա Շահի հրահանգով հայկական դպրոցները փակուեցին, և ես ստիպուած եղայ ուսումնա շարունակել պարսկական դպրոցում: 1948 թ.-ին՝ արարտելով դպրոցը, ընդունուեցի Թեհրանի բժշկական համալսարան: Համալսարանն արարտեցի 1954 թ.-ին: Ապա «Միմա» հիւանդանոցի վիրաբուժական բաժնում երեք տարի մասնագիտացայ ընդհանուր վիրաբուժութեան ուղղութեամբ: Շուտով ինձ յաջողեց վերապատրաստուել Փարիզում: Վերադառնալով Թեհրան՝ սկզբնական շրջանում մօտ 5-6 տարի աշխատեցի «Փահլաւի» հիւանդանոցում, որից յետոյ 1967 թ.-ին դաստանդման հրաւիրուեցի Թեհրանի բժշկական համալսարան: Միաժամանակ աշխատել եմ «Ամիր Ալամ» հիւանդանոցի վիրաբուժական բաժնում՝ ուր երեք տարի պաշտօնավարեցի բաժնի վարիչ տեղակալի պաշտօնը: 1973 թ.-ից սկսած՝ շուրջ 30 տարի, այստեղ աշխատել եմ որպէս բաժնի վարիչ, իսկ 1998 թ.-ից թոշակի եմ անցել: Բայց հիմա, չնայած որ թոշակառու եմ, այնուամենայնիւ, դեռ շարունակում եմ իմ աշխատանքը «Ջամ» հիւանդանոցում: 1959 թ.-ից ամուսնացած եմ Աննիկ Կարապետեանի հետ, ունեն երկու երեխայ՝ մէկ որդի և մէկ դուստր:

Հարց. - Ըստ ձեզ, Իրանի բժշկութիւնը ի՞նչ մակարդակի վրայ է գտնուում:

Պատ. - Ընդհանուր առմամբ չի կարելի ասել, թէ մակարդակը ցածր է, սակայն երկրի ներկայիս սուղ ֆինանսական պայմաններում՝ դեղորայքի, բժշկական գործիքների և այլ անհրաժեշտ պիտոյքների պահանջ կայ: Բացի այդ, համալսարանները մեծ քանակութեամբ շրջանաւարտներ են տալիս և դրանցից շատերը չեն կարողանում մասնագիտանալ, կան որևէ աշխատանքի տեղ գտնել, այս ամենի հետևանքով է, որ բժշկութեան մէջ որակեալ անկում է նկատուում:

Հարց. - Ինչ գնահատական կը տալիք մեր իրանահայ բժշկներին և, ընդհանրապէս ինչ դէր ունեն մեր համայնքի կենսընդմեջ:

Պատ. - Այդ հարցին դժար է պատասխանել, դա, ըստ իս, շատ ընդարձակ հարց է: Բայց ընդհանուր գծերով կաշխատեմ պատասխանել և որոշակի պատկերացում տալ:

Անցեալում մենք բազմաթիւ ականաւոր բժիշկներ ենք ունեցել, բայց հիմա դրանց թիւը և որակը շատ է իջել: Բազմաթիւ հայ բժիշկներ արտագաղթել են Իրանից: Հիմա ողջ Իրանում հազիւ թէ 120-ից անցնի հայ բժիշկների թիւը: Իսկ ինչ վերաբերում է նրանց հասարակական գործունեութեանը, ապա պէտք է տեղեկացնեմ ձեզ, որ 1980 թ.-ից սկսած գոյութիւն ունի Իրանահայ բժիշկների միութիւնը, որը շատ ակտիւ աշխատանքներ է տանում համայնքում: Բացի դրանից, եղել են նաև տարբեր բժշկական

սեկցիաներ, որոնք, սակայն, մեծ ակտիւութիւն չցուցաբերեցին, և իր գոյութիւնը պահպանեց միայն հայ բժիշկների միութիւնը: Այն իր շարքերի մէջ ներառել է բազմաթիւ ականաւոր հայ բժիշկների և հետապնդում է հայրենասիրական և ազգասիրական նպատակներ: Այն մեծ կապեր է հաստատել աշխարհով մէկ սփռուած հայ բժիշկների հետ՝ փորձերի փոխանակման նպատակով: Նմանօրինակ կապեր կան նաև հայրենիքում եղած բժիշկների հետ: Եւ այս կապերի շնորհիւ աշխարհի տարբեր վայրերում կազմակերպուում է համահայկական համագումարներ: Դրանցից առաջինը կազմակերպել է 1974 թ.-ին Բէյրութում: Շուտով նա մէկ համագումարի կը հրաւիրուի Կանադայի Տորոնտո քաղաքում: Այն կազմակերպուելու է AMIK միութեան կողմից, որը մինչև օրս էլ մեծ օգնութիւն է տրամադրում Հայաստանին: Կը ցանկանայի մատնանշել այն փաստը, որ բոլոր այս բժշկական կազմակերպութիւնները որևէ քաղաքական դիրքորոշումներ չունեն, դա վերաբերում է նաև մեր միութեանը: Ներկայումս մենք ունենք 70 անդամ: Վերջերս էլ ես ընտրուեցի փոխնախագահի պաշտօնում:

Հարց. - Իսկ որևէ կերպով օգնում էր Հայաստանին:

Պատ. - Մինչ Խորհրդային Միութեան փլուզումը, բժիշկների որոշակի խմբեր էին գալիս Հայաստանից, նոյնը անում էինք նաև մենք՝ փորձերի փոխանակման նպատակով: Բայց 1988 թ.-ի երկրաշարժից յետոյ մի խումբ իրանահայ բժիշկներ Իրանի «Կարմիր Մահիկ Կազմակերպութեան» միջոցով պատրաստակամութիւն յայտնեցին Հայաստան մեկնելու համար, որը սակայն մերժուեց, քանի որ այնտեղ չկար մարդու թի կարիք, այլ դեղորայքի, բժշկական գործիքների և այլ պիտոյքների կարիք կար: Մենք հասաքեցինք բաւականին մեծ գումար և ուղարկեցինք Հայաստան, իսկ այդ գումարը ծառայեց իր նպատակին թէ՛ ոչ, դա մենք չենք կարող ասել: Մենք մեր ուժերի սահմաններում աշխատում ենք օգտակար լինել Հայաստանին: Ասեմ, որ Կարաբաղեան պատերազմի ժամանակ էլ «Ալիք» օրաթերթի

միջոցով մենք որոշակի օգնութիւն ցուցաբերեցինք: Իհարկէ այս ամենը չի կարելի համեմատել կրօնական երկրներում ապրած հայ բժիշկների կողմից տրամադրուած օգնութիւնների հետ՝ նրանք մեծ միջոցներ ունեն:

Հարց.- Դուք Իրանում մեծ վիրաբույժի հոշակ էք վայելում, ինչո՞ւմ է ձեր յաջողութեան գաղտնիքը:

Պատ.-Ճիշտն ասած անհամեստութիւն է համարում եթէ մարդը խօսում է ինքն իր յաջողութիւնների մասին, բայց ես կասեմ միայն մի բան, որ իմ գործից բացի, ոչ մի ուրիշ բան չեմ արել, աշխատել եմ որ ու գիշեր և սիրել եմ իմ մասնագիտութիւնը: Բացի այդ ամէն կերպ ցանկացել եմ օգտակար լինել մեր ժողովրդին:

Հարց.- Ձեր կարծիքով ինչպիսի՞ն է մեր իրանահայ համայնքը, ինչպէ՞ս կը գնահատէք այն:

Պատ.- Համայնքը կազմակերպուած չէ, նրա ղեկավարութիւնը շատ միակողմանի է, չկա միասնականութիւնը:

Հարց.- Իսկ ինչպիսի՞ն է իրանահայ մամուլը:

Պատ.- Հայ ընթերցողը հիմնականում ծանօթ է մէկ օրաթերթ՝ «Ալիքը», սակայն նոյնիսկ այդ թերթի ընթերցողների թիւը սակաւ է, բայց մամուլն էլ ունի իր թերութիւնները, չկան բարձր մակարդակով մասնագէտներ, որոնք կարողանան բարձրորակ թերթ հոշատարակել: Մենք հենց ինքներս ցանկութիւն ունէինք բժկական թերթ հրատարակել, սակայն հանգեցինք այն բանին, որ ոչ գրողը կայ, ոչ ընթերցողը: Որոշեցինք միայն ամէն ամիս մէկ յօդուած պատրաստել՝ հանրային կարևորութիւն ունեցող հարցերի վերաբերեալ և դրանք հիմա լոյս են ընծայուած օրաթերթում:

Հարց.- Ինչպիսի՞ն կը ցանկանայիք տեսնել «Լոյս» երկշաբաթաթերթը:

Պատ.- Իմ կարծիքով, թերթը պէտք է արծարծի համայնքում առաջացած բոլոր խնդիրները և արտայայտի իրանահայ ողջ ժողովրդի շահերը, այլ ոչ թէ լինի միակողմանի: Եւ միայն միաբանութեամբ և հանրութեան կամութեամբ է հնարարութիւնը պահանջել թերթի համար գերխնդիր դարձած գաղթօջախի գոյատևումն ու բարգաւաճումը:

Հարցազրոյցը վարեց
Դոկտ. Ռ. Սարգսեանը

**Հարց. Ալ. Բազեյանի հետ
խկիզբը էջ 9-ում**

Սա բարդ խնդիր է և ես խորհուրդ կը տայի սպասել մինչև հանցագործութեան բացայայտման աշխատանքների աւարտը:

Հարց.- Պրն. Բազեյան իսկ ազգային հեռուստատեսութեան հակաքարոզչութիւնը զինադատախազի և ընդտանրապէս իրաւապահ մարմինների հանդէպ ի՞նչ դրդապատճառներ ունի:

Պատ.- Երևի դա կապուած է Յարութիւն Յարութիւնեանի ձեռքակալման հետ, կամ էլ մի գուցէ այլ պատճառներ կան, որոշակի ցուցմունքներ, ինչպէս արդէն ասացի, նկատում է գործադիր մարմինների կողմից, հնարարութիւն է այդ առնչութեամբ է, բայց յստակ պատասխան ես չեմ կարող տալ այդ հարցին:

Հարց.- Ինչպիսի՞ք են երկրապահ կամատրականների և միասնութեան դաշինքի փոխարարներութիւնները:

Պատ.- Երկրապահակ կամատրականների և միասնութեան դաշինքի միջև որոշակի բարդութիւններ կան, դրանք առաջացել են Սարգսեանի սպանութիւնից յետոյ, երկրապահները շատ սուր ընդունեցին այդ ոճրագործութիւնը և սուր մօտեցումներ ունեցան: Նրանք կարծես անհամբերութեամբ սպասում են թէ ի՞նչ քաղաքական քայլեր՝ այդ կապակցութեամբ, կանի միասնական դաշինքը: Ըստ երկրապահների, միասնութեան դաշինքը պէտք է իրականացնի հասարակական քայլեր: Երկրապահների ակտիւսութիւնը ժողովուրդը ընկալում է շատ սուր և կարծում են, թէ նրանք կուսակցութիւն են, բայց դա այդպէս չէ, ինչպէս տեսնում էք երկրապահները քաղաքական բոլոր քայլերը պահանջում են միասնութեան դաշինքից:

Հարց.- Կան սիւնաքահայեր, որոնք ցանկանում են որոշ Ֆինանսական ներդրումներ կատարել Հայաստանում, շատերն էլ նոյնիսկ աշխատել և ապրել, բայց նրանց մօտ կան անապահովութեան կանխատեսումներ, ինչպի՞սի խրախուսանքի խօսքեր էք կարող ասել նրանց:

Պատ.- Մենք չափազանց կարևորում ենք ներդրումների խնդիրը, յատկապէս սիւնաքահայերի կողմից: Ես կարող եմ ուղղակի քաջալերել նրանց՝ որպէս Երևան քաղաքի քաղաքապետ, և ասել, որ ոչ մի ուսնձգութիւն չի լինի այդ առումով: Եւ եթէ իրենք ներդրումների ծրագրեր առաջարկեն, ապա մենք մեծ հաճոյքով կը ընդունենք և կաշխատենք դրանք իրականացնել: Կարող են ներկայացնել նաև այլ բնոյթի ծրագրեր:

Հարց.- Վերջերս Հայաստանում տեղի ունեցաւ ազգային հիմնադրամի հոգաբարձուների նիստը, ինչպէ՞ս էք գնահատում այն և ընդհանրապէս հիմնադրամի գործունէութիւնը:

Պատ.- Ճիշտ ասած, ես այնքան զբաղուած եմ եղել իմ աշխատանքով, որ չեմ կարողացել հետևել նիստի արդիւնքներին:

Հարց.- Արդե՞օք այն ակնկալիքը, որոնք դուք սպասում էիք Իրանի հայ համայնքներից և Իրանից, արդարացեցին:

Պատ.- Իմ առաջին այցն էր Իրան և բնականաբար այն ճանաչողական էր: Ես նպատակ ունի ծանօթանալ համայնքին և նրան կապուող խնդիրներին: Իսկ ինչ վերաբերում է ընդհանրապէս Իրանին ապա նախնական պայմաններով արդիւնքներ են ձեռք բերել Իրանի քաղաքապետարանի ու դրան առնչուող այլ մարմինների հետ, և յաջորդ այցելութեան ժամանակ, արդէն հանդէս կը գանք կոնկրետ ծրագրերով կամ առաջարկութիւններով: Նախնական պայմանատրածութիւն է ձեռք բերել, որպէսզի Թեհրանի փողոցներից մէկը ձևատրի հայկական ոճով և կոչի Երևանեան: Եւ նոյն ծրագիրը մենք պէտք է իրականացնենք Երևանում: Իսկ Սպահանում մտորկառուցելու կապակցութեամբ ինձ դիմեցին, որպէսզի օժանդակենք իրենց այս գործում: Սի խօսքով նախնական ուղղակի արդիւնքներ՝ համագործակցութեան մէջ ձեռք բերեցինք:

Հարցազրոյցը վարեց՝
Ռ. Վիլիջանեանը

ՐԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1918 թ. մայիսի 28-ին Հայաստանի՝ անկախության մասին պատմական որոշումից և յունիսի 4-ին Հայաստանի և Թուրքիայի միջև կնքված Բաթումի հաշտության պայմանագրի ստորագրումից յետոյ Հայոց Ազգային խորհուրդը ու հայ քաղաքական շրջանակները ձեռնամուխ եղան պետական իշխանության մարմինների, այդ թույն անդրամիկ խորհրդարանի ձևաորմանը:

1918 թ. յուլիսի երկրորդ կեսին Թիֆլիսից մայրաքաղաք՝ Երևան ժամանած Հայոց Ազգային խորհրդի անդամների և Յ. Քաջազմունու գլխավորած անդրամիկ կառավարության միջև տեղի ունեցած միջկուսակցական խորհրդակցություններից յետոյ ձևաորեց Հայաստանի բարձրագույն օրենսդիր մարմինը՝ խորհրդարանը, որը պաշտօնապես կոչեց Հայաստանի խորհուրդ: Քանի որ ժամանակը և քաղաքական հանգամանքները թոյլ չէին տալիս միանգամից խորհրդարանի ընտրությունը անցկացնել, որոշեց՝ Հայոց Ազգային խորհրդի անդամների (15) թիվ կուսակցական համամասնությամբ եռապատկելու (բացի երեք անկուսակցականների), ինչպես նաև հանրապետությունում ապրող ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչներ հրավիրելու միջոցով կազմել Հայաստանի առաջին օրենսդիր մարմինը՝ Հայաստանի խորհուրդը (խորհրդարանը): Ահա այս ճանապարհով Հայաստանի խորհրդում պատգամաորակ տեղեր զբաղեցրին ՀՅ Դաշնակցությունը՝ 18, Հայ Ժողովրդական Կուսակցությունը (ՀԺԿ)՝ 6, Սոցիալ-դեմոկրատները՝ 6, Սոցիալիստ-Յեղափոխականները (Էսեմները)՝ 6, անկուսակցական՝ 2, Ազգային-էթնիկական ներկայացուցիչներից՝ 6

թուրք, 1 ռուս և քուրդ՝ (եզդի)՝ ընդամենը 46 անդամ:

Խորհրդարանի առաջին նիստը գումարեց 1918 թ. օգոստոսի 1-ին Երևանում՝ քաղաքային ակումբի շենքում, Աւետիք Սահակեանի (ՀՅԴ) նախագահությամբ: Հաստատուեցին պատգամաորդների անդամ-ները և խորհրդի աշխատակարգը, ընտրեց նախագահությունը: Յաջորդ երկու նիստերում լուեց և ձայների մեծամասնությամբ հուսանության արժանացաւ Յ. Քաջազմունու կա-

ռավարության յայտագիրը: Վերջինս Հայաստանի վիճակը բնութագրում էր որպես « անձև քառս և աներակների կոյտ »: Այնտեղ ուղիներ էին մատնանշում ստեղծած իրավիճակից դուրս գալու և երկրի կայունությունը որոշ չափով կայունացնելու ուղղությամբ:

Դարձեալ կուսակցական համամասնությունը պահպանելու սկզբունքով կազմուեցին խորհրդարանի 15 յանձնաժողովները, որոնց մէջ էին սոցիալ-տնտեսական բնոյթի խնդիրներով զբաղող յանձնաժողովները: Հայաստանի խորհրդի առաջին ամիսների գործունեության ուսումնասիրությունը ցոյց է տալիս, որ այն ոչ միայն բարձրագույն օրենսդիր մարմին էր, այլև ուներ գործադիր իշխանության Ֆունկցիաներ: Խորհուրդը յաճախ իր յանձնաժողովների՝ կարգադրիչ պարենատրման, գաղթականության, բժշկասանիտարական, դպրոցական և այլն միջոցով փաստօրէն տնօրինում էր կառավարչական բնոյթի գործերի, ինչպիսիք էին խոլերայի և վարակիչ հիւանդությունների դէմ պայքարի, ժողովրդի պարենատրման, գաղ-

թականների յսնամատարության, անօրինական զէնքի բռնագրաման և նոյնիսկ ժողովրդական կրթութեան գոծերը: Խորհրդարանը յաճախ օրէնքների անուան տակ հրապարակում էր վարչական հրահանգներ ու որոշումներ: Խորհրդարանին կից գործում էր պետական վերահրակողութեան մարմինը, որը օրէնսդիր իշխանութեան կողմից գործադիր իշխանութեան Ֆինանսատրնտեսական և այլ գործունեությունների վրայ վերահսկողութեան իրականացման կարևոր լծակներից մէկն էր: Վերահսկողութեան այդ մարմինը յիշեցնում է մերօրեայ Ազգային Ժողովի վերահսկիչ պալատը:

Այսպիսով, երբ ձևաորեց Հայաստանի խորհրդարանը, այն իր մէջ բովանդակում էր երկրի գերագույն իշխանությունը: Նախագահական համակարգի բացակայութեան պայմաններում բարձրագույն գործադիր իշխանությունը՝ կառավարությունը, ենթակայ էր խորհրդարանին, այսինքն՝ Հայաստանը պառլամենտական գերակայութեամբ հանրապետություն էր:

Հայաստանի Հանրապետությունում հաշում էին շուրջ մէկ տասնեակի հասնող քաղաքական կուսակցություններ, սակայն, ինչպէս ասուեց, խորհրդարանում պաշտօնապես գործել են չորս կուսակցական յանրակցություններ՝ ՀՅԴ, որը սկզբից վերջ եղել է կառավարող կուսակցութեան և երեք ընդդիմադիր կուսակցությունների յանրակցություններ՝ ՀԺԿ, Սոց-դեմոկրատական (մենշևիկ և բոլշևիկ) և Սոցիալիստ-յեղափոխական (Էսեմ): Այն բանից յետոյ, երբ 1918 թ. նոյեմբերի սկզբին ՀԺԿ-ը ՀՅԴ հետ միասին կազմեց կոալիցիոն (խառը) կառավարություն, այն դադարեց ընդդիմութիւն լինելուց: Եւ այս վիճակը շարունակուեց մինչև 1919 թ. յունիսի սկիզբը, այսինքն՝ մինչև ՀԺԿ ներկայացուցիչների կառավարությունից հեռանալը և խորհրդարանի արձակումը:

Խորհրդարանական կուսակցությունների տութիւնը լաւ հասկանալու և

-Ա. Մ. Յակոբեան. «Հայաստանի խորհրդարանը եւ քաղաքական կուսակցությունները (1918-1920 թթ.), Երևան 1998:

նրանց գործունեությունը ճիշտ բնութագրելու համար դրանք բաժանել ենք երկու խմբի՝ ազգային և ոչ ազգային: Նման բաժանում կատարելիս հիմք ենք ընդունել կուսակցությունների գաղափարախօսությունը, ծրագրային հիմնադրոյթները և հետապնդած քաղաքական նպատակները: Ըստ այդ բաժանման՝ խորհրդարանում ներկայացված ազգային կուսակցություններն էին ՀՅԴ և ՀԺԿ, իսկ «ոչ ազգային»՝ հայ սոցիալ-դեմոկրատները (5 մենչևիկ և 1 բոլշևիկ) և հայ էսեռները (սոց.-յեղափոխականները):

Նման տարբերակումից բացի, խորհրդարանական խմբակցությունները բաժանել ենք երեք ուղղութեան՝ «աջակողմեան» (ՀԺԿ), «Կենտրոն» (ՀՅԴ) և « ձախակողմեան » (Սոց-դեմ. և Էսեռ): Այս առումով ձախակողմեան կուսակցություններին բնորոշ էր դասակարգային աշխարհայեացքը, իսկ աջակողմեանին ու կենտրոնականին՝ ազգային գաղափարախօսությունը: Եթէ աջակողմեան թևն ուներ հակասոցիալիստական, մասնատր սեփականատիրական և ազատականացած տնտեսական ուղղութիւն, ապա ձախակողմեանը, ընդհակառակը, պաշտպանում էր արտադրութեան խոշոր միջոցների պետականացման և ընդհանրապես կառավարման գերակայությունը: Ինչ վերաբերում էր ՀՅԴ, այն իր սոցիալիստական ծրագրային պահանջներով մտնում ու նմանում էր ձախերին, բայց գործնական քաղաքականութեան բնագաւառում ցուցաբերում էր անհետևողականություն և արեւի շատ պաշտպանում սեփականութեան բազմազանությունը և տնտեսավարման ազատությունը: Վերոյիշեալ երեք (ՀԺԿ, Սոց.-դեմ. և Էսեռ) ի սկզբանէ գրաւեցին ընդդիմադիր դիրքը: Ընդդիմությունը կանգնած էր « աջ » և « ձախ » թևերում:

Չնայած « աջ » ժողովրդականները նոյնիսկ կռախիցիոն կառավարութեան ժամանակ մշտապես ներքին ընդդիմութեան և մրցակցութեան մէջ էին « կենտրոն » ՀՅԴ հետ, սակայն սրանց ընդդիմությունը արեւի կառուցողական էր, քան « ձախերինը », որոնք այնքան էլ կողմնակից չէին հայոց անկախ պետականութեան գաղափարին:

Չախակողմեան խմբակցությունների հիմնական գործելակերպը հարցապնդումներն էին: Խորհրդարանական քննարկումների ժամանակ ձախերին արեւի հետաքրքրում ու մտահոգում էին սոցիալ-տնտեսական (աշխատանքի, գաղթականութեան, պարենաւորման, կրթամշակութային և այլ) բնոյթի հարցերը, քան համազգային՝ հայկական հարցի, ինքնապաշտպանական, բանակի, սահմանների ամրացման և համանման հիմնախնդիրները:

Պէտք է ասել, որ սոցիալական թոյլ հենարանի պատճառով « ձախ » կուսակցությունները առանձնապէս ազդեցիկ քաղաքական ուժ չէին ՀՀ-ում: Բացի այդ, նրանք թոյլ էին կազմակերպական կառուցածքի տեսակետից: Խնդիրն այն է, որ մինչև 1918թ. վերջերը (նոյեմբեր) հայ սոցիալ-դեմոկրատները տակաւին կազմակերպական առումով չէին անջատուէ Անդրկովկասի, ասել է թէ՛ վրաց սոց.-դեմ. մենչևիկներից: Հէնց այդ ժամանակ էլ տեղի ունեցաւ նաև Երևանի բոլշևիկների կազմակերպական առումով անջատումը մենչևիկներից: Իսկ Էսեռները Հայաստանի սահմաններում իրենց կուսակցութեան իրաւաստ մարմինը՝ Հայաստանի կոմիտէն հիմնեցին 1919թ. փետրուար ամսին:

Արտախորհրդարանական կուսակցություններից էին Հայ սահմանադիր ռամկավարները, Սոցիալդեմոկրատական. Հնչակեանները, « ՍպեցիՖիկները » և այլն, որոնք նոյնպէս հանրապետութեան հասարակական-քաղաքական կեանքում առանձնապէս շոշափելի կշիռ չեն ունեցել: Սրանք այդպէս էլ չունեցան իրենց ներկայացուցիչները Հայաստանի Հանրապետութեան խորհրդարանում:

Խորհրդարանում յարաբերական մեծամասնություն ունեցող ՀՅԴ կուսակցությունը ձգտում էր հասնել կայուն մեծամասնութեան: Եւ երբ 1918թ. աշնանը սկսեց կառավարութեան առաջին ճգնաժամը, այն յարթահարելու նպատակով ՀՅԴ կռախիցիոն (խառը) կառավարություն կազմեց՝ համագործակցելով ոչ թէ « ձախակողմեան » սոցիալիստական կուսակցությունների, այլ « աջակողմեան » բուրժուական որակտող ՀԺԿ հետ՝

դրանով իսկ ընդգծելով իր համար ազգային խնդիրների գերակայությունը սոցիալ-դասակարգային նկատմամբ: ՀՅԴ ընդառաջ գնաց Ժողովրդականներին՝ հաշի առնելով հետևեալ նկատառումները: ՀՅԴ և ՀԺ կուսակցությունները արտաքին քաղաքականութեան հարցում մերձեցել էին, որովհետև երկուսն, էլ Հայկական հարցում, որպէս ազգային կուսակցություն, գրեթէ միական էին, իսկ ներքին սոցիալ-տնտեսական քաղաքականութեան ասպարէզում Դաշնակցութիւնն իրեն անուանելով « սոցիալիստական », երես դարձրեց իսկական սոցիալիստներից, որովհետև գտնում էր, որ ընկերավարային բարեմոդոցումները ՀՀ-ում դեռևս անժամանակ են ու չհասունացած: Ամերիկահայ ճանաչած պատմաբան Ռ. Յովհաննիսեանի կարծիքով Դաշնակցութիւնը Ժողովրդական կուսակցութեան հետ խառը կառավարություն կազմելու համաձայնություն տուց նաև այն դրոյապատճառով, որ « ակնկալում էր ստանալ Արևմտքի դրամատիրական պետությունների աջակցությունը, որովհետև Դաշնակցութեան ծրագիրը ընկերավարական էր: Այս քայլը պիտի բարձրացներ հանրապետութեան հեղինակությունը »:

Սակայն ՀՅԴ, ՀԺԿ կառավարախորհրդարանական կռախիցիան կենսունակ չգտնեց, իսկ 1919թ. սկզբներից վարչապետ Յ. Քաջազունին քաղաքական նպատակներով արտասահման գործուղելով՝ գործնականում հեռացեց կառավարութեան ղեկավարի պաշտօնից:

Ճար. 1

سایا تکنیک
کلیه خدمات رنو و پراید
با مدیریت نوریك
دکتر شریعتی ، خیابان بهار شیراز نبش
کوجه حافظ تلفن: ۷۵۳۱۰۳۲ و
۷۵۳۱۰۳۳

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ
ՀԱՅԵՐԻ
ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ

էր. Գերմանիկ

ՅԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

- **Ու.Դիւթոն.**-«Թուրքիայի քրիստոնեաները. նրանց դրութիւնը մահմեդական կառավարման ներքոյ», 1876:
- **Զ.Տարլէ.**- «Թուրքերն ու քրիստոնեաները. Արևելեան հարցի լուծումը», 1876:
- **Զ.Փրոքին.**- «Հայաստան և Լիբանան», 1877:
- **Շ.Սենդուրթ.**- «Ինչպէս են թուրքերը կառավարում Հայաստանը», 1878:
- **Զ.Սմիթ.**- «Հայաստանը Թուրքիայի տիրապետութեան տակ», 1878:
- **Ու.Ուայլի.**-«Քրիստոնեաները և քրդերը արևելեան Թուրքիայում», 1889:
- **Ս.Նորման.**- «Հայաստանը և 1877-78-ի պատերազմը», 1878:
- **Ֆ. Գրին.**- «Ռուսական բանակը և նրա 1877-78-ի պատերազմը», 1879:
- **Զ.Վիլիամս.**- «Հայկական ռազմարշաւ. Հայաստանի և Քրդստանի 1878-ի պատերազմի օրագիր», 1878:
- **Մ. Մաքլու.**- «Արևելեան հարցը. Փաստեր և հերիքանքներ», 1877, «Կոստանդնուպոլսի սպանդն ու նրա դասը», 1895, «Անգլիայի պատասխանատուութիւնը Հայաստանի հանդէպ», 1895:
- **Ս.Արզար.**- «Հայերը և Արևելեան հարցը», 1878:
- **Զ.Արզայլ.**- «Արևելեան հարցը Փարիզի 1856-ի դաշնագրից մինչև Բեռլինի 1878-ի պայմանագիրը», 1879, «Հայ ժողովրդի նկատմամբ իրականացած ան ու սարսափի համար Անգլիայի պատասխանատուութեան փաստագրական ու պատմական վկայութիւններ», 1896, «Մեր պատասխանատուութիւնը Թուրքիայի իրադրութեան համար», 1896:
- **Զ. Բրայս.**- «Անդրկովկասն ու Արարատը», 1877, «Ասիական Թուրքիայի ապագան», 1878:
- **Ի.Վայքեթեր.**- «Ասիական Թուրքիայի հեռանկարները», 1880, «Հայերի վիճակը Օսմանեան կայսրութիւնում. 1915-1916», 1916, «Հայաստանի ապագան», 1919, «Մերձատր Արևելքի կարգաւորումը», 1920:

- **Թ.Շուլանդ.**-«Եւրոպական կոնցերտը Հայկական հարցում», 1895:
- **Մ.Սալի.**-«Հայկական հարցը», 1889:
- **Ռ.Դէյլի.**- «Թուրքիան և Հայաստանը», 1895, «Մուլթանը և նրա հայատակները», 1897:
- **Է. Դիլոն.**- «Հայաստանը և հայ ժողովուրդը», 1890:
- **Ու.Գադախոն.**-«Ջարդերը Թուրքիայում» 1896«Հայաստան. կոչ» 1896 «Չախտղանք Հայաստանում» 1896:
- **Վ.Շարրիս.**- «Անկողմնակալ հայտացք Հայկական հարցի վրայ», 1895:
- **Ի.Շոքեթուս.**- «Հայաստան. ջարդեր», 1895:
- **Ու.Ռամսէյ.**-«Երկու կոտորած Փոքր Ասիայում», 1896:
- **Շ.Ռաուլսոն.**-«Հայաստանի Տառապանքները», 1895:
- **Զ.Ուոլթերս.**- «Ջարդեր Թուրքիայում», 1896:
- **Ու.Սթիւենսոն.**-«Հայաստան» 1895
- **Ու.Ուիլսոն.**-«Հայաստ. և նրա տառապանքները» 1896:
- **Ֆ. Գեֆթէն.**- «Արևելեան հարցը. քուրդական բարենորոգումները և Հայկական հարց», 1897, «Արևելեան ճգնաժամ», 1897:
- **Շ.Լինչ.**- «Հայկական հարց», 1894-1896:
- **Զ.Ռասսէլ.**-«Հայաստ. և առաջատր շարժումը», 1896:
- **Ֆ.Սթիւենսոն.**- «Անգլիան , Թուրքիան և Ռուսաստանը, պատմութեան հետադարձ հայեացք», 1896, «Փաստեր օգուտ հայերի», 1896:
- **«Է. Փիրս.**- «Թուրքիան և նրա բնակչութիւնը», 1911, «Թուրքիան և պատերազմը», 1914:
- **Ֆ.Վալենտին.**- «Վտանգ Հայաստանում», 1913:
- **Է.Ռոքինսոն.**- «Ճշմարտութիւնը Հայաստանի մասին», 1913, «Հայաստանը և հայերը», 1918, «Մեր դաշնակից Հայաստանի դրութիւնը», 1919:
- **Է. Տերիման.**- «Երիտթուրքերը և ճշմարտութիւնը Ադանայի 1909-ի ապրիլեան կոտորածի մասին» 1913:
- **Մ.Փրայս.**- «Ասիական Թուրքիայի խնդիրները», 1914:
- **Ա.Թոյնթի.**-«Փաստաթղթեր Օսմանեան կայսրութեան և հիւսիսարևելեան Իրանի հայերի ու քրիստոնեայ առօրինների նկատմամբ վերաբերմունքի մասին», 1916,

- «Հայկական սարսափները. մի ազգի բնաջնջումը», 1915, «Թուրքերի արիւնոռչտ բռնակալութիւնը», 1917:
- **Ա. Անտոնեան.**- «Նայիմ բէյի յուշերը», 1920:
- **Ա.Սաֆրաստեան.**-«Հայաստանի ներկայ կացութիւնը», 1915, «Գերմանիան և Հայաստանը» 1917:
- **Ու.Վիլիամս.**- « Հայաստանի կոտորածը», 1916:
- **Զ.Դուզլաս.**- «Մահուան ճանապարհը Անատոլիայում և Հայաստանում» 1920:
- **Լ.Էյնշտէյն.**- «Հայկական ջարդերը», 1917:
- **Ի.Սկրոչեան.**-«Թուրքական լծից», 1918:
- **Մ.Վորր.**- «Տեղահանութիւնը Փոքր Ասիայում», 1922:
- **Շ. Բաքսթոն.**- «Հայաստանը և կարգաւորումը», 1919:
- **Ս.Լիզ.**-«Հայաստանը և դաշնակիցները», 1920:
- **Ի.Փիթլ.**-«Հայկ. հարցը նեկայացուց. պալատում» 1918:
- **Զ.Սերիոթ.**- «Արևելեան հարցը երոսպական դիւանագիտութեան մէջ», 1917:
- **Գ.Միքայելեան.**-«Հայերի ապագան», 1924:
- **Ռ.Ռոդ.**-«Հայաստան: Բրիտանական պարտաւորութիւնները և Մերձատր Արևելքը», 1920:
- **Ի.Փայ.**- «Հայկական խնդիրը», 1927:
- **Զ.Բարթ.**- «Հայերի տարաբնակեցումը», 1919:
- **Զ.Վուդս.**- «Հայերը երեկ և այսօր», 1930:
- **Փ.Ճափ.**- « Եւրոպական տէրութիւնները և մերձատրարևելեան հարցը», 1931:
- **Ֆ.Քորրին.**- «Հայ ժողովրդի ներկայ վիճակը», 1932:
- **Ռ. Ս. Վաքսոն.**- «Դիզրայէլին, Գաղստոնը և Արևելեան հարցը», 1935:
- **ԼյոյլՋորջ.**-«Ճշմարտութիւնը հաշտութեան պայմանագրի մասին» 1938:
- **Ռ. Լենս.**- «Հայկական հարցի յարութիւնը», 1945:
- **Ռ.Դուզլաս.**-«Բրիտանիան և հայկական հարցը» 1976:
- **Դ. Լանգ.**- «Հայերը», 1976, «Հայաստան . քաղաքակրթութեան օրրան», 1970, «Հայերը Արտաքսում ժողովուրդ» 1981:
- **Զ. Վաքրըր.**- «Հայաստան. Մի ժողովրդի վերապրումը», 1980, 1990:

Երկխոսութիւն քատրոնում

Սամսոն Ստեփանեան

ՀՀ կամերային
քատրոնի բեմադրիչ
(Յատուկ «Լոյսի» համար)

Dialogos բառը յունարէնում քարգմանաբար նշանակում է խօսակցութիւն, տրամախօսութիւն, երկխօսութիւն: Դրամատուրգիայի մէջ դիալոգը խօսակցութեան գեղարուեստական արտայայտութիւնն է պիէտում, գործողութիւնը զարգացնելու, կերպար ստեղծելու գլխաւոր միջոցը, պիէտի խորքային դրսեւորման հիմնական ձեւը:

Դիալոգը բաղկացած է ռեպլիկներից, որոնք բխելով միմեանցից եւ պայմանաւորելով միմեանցով, ի յայտ են բերում քատերակցան երկի կոնֆլիկտը, գործող անձանց ներքին մղումը, յարաբերութիւնները, բնատրութեան յատկանիշները: Ռեպլիկները պատկերացում են տալիս գործողութեան միջավայրի եւ հանգամանքների մասին եւ առաջ են մղում գործողութիւնը: Այլ կերպ ասած, դիալոգը քատրոնի ամենակարեւոր հիմնաքարն է:

Ժամանակակից հասարակութիւնը մայսօր երկխօսութեան կենսական պահանջ ունի: Բանական արարածը չի կարող գոյատեւել առանց իր նմանի, բնութեան, իրեն շրջապատող աշխարհի հետ հաղորդակցման: Այդ հաղորդակցման ծայրայեղ կարիքն է, որ ծնունդ է երկխօսութիւն, որը ժամանակակից հանդիսատեսին պէտք է հնարաւորութիւն տայ ոչ թէ լինել կատարող ակտի լոկ պասիւ վկան եւ ունկնդիրը, այլ աւելի շատ հնարաւորութիւն տայ ներկայի մարդուն գտնելու իր տեղը, ճշտելու իր հոգեկան եւ Ֆիզիկական կոորդինատները ժամանակի եւ տարածութեան մէջ: Կարծում են քատրոնն է, որ պէտք է իր վրայ կրի այդպիսի դիալոգի առաքելութիւնը: Թատրոնը որպէս արւեստի ունիվերսալ մի երեսոյթ, ընդգրկելով արւեստի բոլոր ժանրերն ու տեսակները, իր ծննդից սկսած անցել է բազմաթիւ փոխակերպումներ: Իւրաքանչիւր դարաշրջան

ունեցել է իր ժամանակին բնորոշ քատրոն եւ քատերակցան արտայայտամիջոցներ: Բայց քատրոնի հիմնական սկզբունքը մինչեւ օրս մնացել է անփոփոխ: Թատրոնը երեք տարեքնների միասնութիւն է՝ Պոետի տարերք (որը տեսալ դէպքում գրական հեղինակն է) Դերասանի տարերք Հանդիսատեսի տարերք:

Ըստ էութեան, քատրոնը երեք տարեքնների անընդհատ իրար յաջորդող երկխօսութիւն է, եւ հէնց այս երկխօսութեամբ էլ իմաստաւորում է քատրոն հասկացութիւնը, որի նպատակն է կարեկցանքի, վերապրումի, ծիծաղի եւ էմոցիոնալ (զգացմունքային) դրսեւորման այլ եղանակներով հանդիսատեսին հասցնել հոգեկան բաւականութեան, զարճութեան կամ արիստոտելեան «կատարախ»-ին՝ ինքնամաքրման: 20-րդ դարի գիտատեխնիկական Ֆանտաստիկ նւաճումների հետեւանքը եղաւ այն, որ մարդը հետզհետէ սկսեց մեկուսանալ իր բնական վիճակից: Մարդն այսօր համարեա թէ կորցրել է արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցելու իր բնական ձեւերը: Ներկայիս հասարակութիւնն ապրում է հոգեւոր ճգնաժամ, որը գնալով աւելի ու աւելի է խորանում, շնորհիւ համընդհանուր ատոմսատացման եւ կոմպիւտերիզացման: Խախտում են բարոյական չափանիշներն ու նորմերը, առանց որոնց մարդը դառնում է ընդամենը ծրագրաւորած մեքենայ: Թատրոնն այսօր իրեն բնորոշ բեմադրողական գործունեութիւնից բացի, անպայմանօրէն կրում է երկխօսութեան խնդիրը հասարակութեան հետ: Հասարակութեան մէջ քատրոնի Ֆունկցիոնալ նշանակութիւնը երկրորդական դարձնելու եւ այն կիւնոյով, հեռուստատեսութեամբ եւ քատերակցանացած ծիսակատարութիւններով փոխարինելու բոլոր փորձերը ժամանակաւոր են, իսկ աւելի ճիշտ՝ «ժամանակային»:

«Ժողովուրդը պահանջում է հաց եւ ներկայացումներ»՝ յայտնի հռոմէական արտայայտութիւնը մի շրջան առօրեական լինելուց յետոյ

կրում է պարտութիւն, քանի որ հասարակութեանն ու ժողովրդին առաջին հերթին հարկաւոր է երկխօսութիւն:

Թատրոնը շարունակ գրադել եւ գրադելու է այդ երկխօսութեան խնդիրներով: Իհարկէ, պէտք է նշել, որ ժամանակի ընթացքում քատրոնների գերիշխող մասը մտնում է շուր-ներկայացումների ոլորտը, իսկ երկխօսութեան կոնցեպցիան պահպանողները հետզհետէ վերանւանում են «էքսպերիմենտալներ», «էլիտարներ» կամ «ինտելեկտուալներ»: Եւ այդ վերջիններն առանձին-առանձին փորճում են իւրայատուկ ձեւով լուծել երկխօսութեան խնդիրները:

Մտայղացման սկզբունքն իրենից ներկայացնում է համատեղ, հետեւողական աշխատանք ռեժիսորի եւ նկարչի միջեւ՝ ներկայացման ստեղծման բոլոր փուլերում: Աշխատանքային հերթականութիւնը հետեւեալն է.

Պիէտի համար ստեղծում է ինստալացիա, որը դառնում է ներկայացման դեկորացիան կամ փոխարինում է այն:

Այդ կոնկրետ, իր միտքը կրող մթնոլորտին յարմարեցնում է ներկայացման տեքստուալ-խաղարկային համակարգը:

Այդ սկզբունքի էֆեկտը կայանում է նրանում, որ ներկայացման գաղափարը տեսանելի է դառնում հանդիսատեսի համար իր վիզուալ (տեսողական) ներգործութեամբ, ինստալացիայի միջոցով, իսկ նրա մէջ ներթափանցող տեքստուալ մասը դառնում է ինքնուրոյն, յստակ լսելի եւ ընկալելի:

Այն տեխնոլոգիկ իրականութիւնը, որ շրջապատում է մեզ եւ որին մենք այդքան կապուած ենք, երբեմն գրեթէ աստուծացնում ենք: Այդ առարկայ-խաղալիքներն, առանց որոնց մենք արդէն չենք պատկերացնում մեր առօրեան, դարձել են մատի մեր գրուցակիցները եւ ունկնդիրները:

2é»õï áõñ

*Հեղինակ՝
Մարիամ Թահերի Մաջր
Թարգմանիչ՝
Անդրանիկ Նեչումեան*

Ես տեսայ, ձեռքն ու ոտքը շարժեցին: Այն անամօք կինը մի բան ասում է էլի, բայց ինքս տեսայ, ձորի այն կողմը, փլատակած շենքի հետևում մի արտասահմանեան մեծ ինքնաշարժ կար. անհուները շատ մեծ էին և շատ տարօրինակ ձայն ունէր. ձայնը այնքան բարձր էր, որ չթողեց լացի ձայնը լսեմ, փաթաթեցին չադրայի մէջ ու տարան: Այն անամօքը՝ մի բան ասում էր, բայց ես ինքս տեսայ, որ ձեռքն ու ոտքը շարժեց:

Այդ արտասահմանեան ինքնաշարժի տէրը մէկ անգամ էլ էր եկել՝ մի քանի ամիս առաջ էր, ձիւն էր գալիս, վազեցի քուրսու տակ ու պառկեցի, որ չիմանայ տաք չէ. փորիս ուռուցքը վերմակի տակ էլ երևում էր, դռան շեմին կանգնեց ու երեխաներիս հաշուց մէկ... երկու... երեք, չորս, երկուսն էլ այնտեղ են:

- Ասա, Աստուած պահի,- տես քանի կապոց է, սրանցով ինչեր ասես, որ չեմ անի,- ասաց ամուսինս:

Ապշած փողերին էր նայում. աչքերը փայլատակում էին:

Ինքնաշարժի տէրը, որ ինձ մատով ցոյց տուց՝ անաչեցի ու վերմակը գլխիս քաշեցի. երեխան փորիս մէջ շարժում էր, ձեռքս դրեցի փորիս ու աչքերս փակեցի:

- Քիչ շարժիր, երեխայ,- ասաց ամուսինս ու շարունակեց,- պարոն ջան, սա իմ վերջին երեխան է, դեռ մէկ տարեկան չի եղել, սրանից բացի ուրիշ էլ ունեմ. մի կտոր հացի կարօտ եմ. հողագործ էի՝ գործից զրկեցին, այնքան հանքում աշխատեցի, որ ոսկորներս փտել են, էլ չեմ կարողանում աշխատել, ճիշտ են ասում՝ հող մշակելու համար առողջ մարդ է հարկատր, ոչ թէ խրտուիլակ. պատահա՞նք էլ դա է, որ այս գործին համաձայնեցի, գիտե՞ք ճակատագիր է էլի, գոհ եմք Աստուծոյ գոհութեամբ, յոյսներս Աստուծոյ, որ մի քանի ամիս յետոյ, թէ գաք՝ ամէն ինչ կարգին լինի:

Ես ինքս տեսայ, երբ գնաց գիւղի տատմոր հետ խօսեց:

- Ինձ ասա, ճշգրիտ քանի ամիս յետոյ է ծնելու:

Փորս շատ էր մեծացել և չէի կարողանում պատի աղիւսների արանքից այդ անամօքին տեսնել, միայն լսեցի, որ ասաց.

- Ինձ այնքան է հարկատր, որ կարողանամ ուխտագնացութեան ծախսը հոգան:

Բան չէի հասկանում՝ շշմել էի, որ հացի կարօտ էր, հիմա ինչպէս է ուզում ուրիշի ուխտագնացութեան ծախսը հոգայ:

- Միրելի տատմեր, լսել եմ ուզում ես ուխտի գնալ, դու գիտես քո Աստուծը, եթէ գնացիր՝ մեզ համար էլ բարեխօսիր և աղօթիր, որ ամուսինս գործի անցնի...

-Չթողեց տեսնէի, փաթաթեց լաթի մէջ ու ասաց՝ մեռած է:

-Չթողեց տեսնէի, գիտէի, որ մեռած չէ, երբ տանում էր՝ շփոթած էր. դռան շեմին փէշը մնաց ոտքի տակ, քիչ էր մնում որ երեխան գրկից վայր ընկնէր: Երեխայիս սպանում էր: Ճշարով ասացի,- զգոյշ սպանեցիր. ցատկեցի, որ երեխային ձեռքից առնեմ, բայց գնաց. երեխայիս փաթաթեց շորի մէջ ու տարաւ:

- Տանում եմ քաղելու:

-Մայրիկ, այն մեծ ինքնաշարժի տէրը հայրիկից մի լաթի կտոր վերցրեց ու մի մեծ ճամպրուկ տուց,- ասաց աղջիկս:

Ես տեսա, երբ որ տանում էր՝ ձեռքն ու ոտքը շարժում էր, մինչև բաղնիքի մօտ էլ հետևից վազեցի, բայց ճանապարհի կեսին ուշագնաց ընկայ:

Ասում է՝ վարկ եմ վերցրել, ուզում եմ հողամաս գնել, չեմ ուզում որևէ մէկը իմանայ, ասում է՝ փողերը վստահելի տեղ քաքցրու, օրոցքը լաւ տեղ է. դու էլ հո առաւօտից գիշեր օրօրոցի մոտ լացում ես...

Հիմա օրոցքը լսփեցում է փողի կապոցներով:

Հիմա հանգստացայ, որոշ ժամանակ անց հողամաս կառնեմ: Ախր մենք պիտի մի օր մարդ դառնանք, թէ՛ ոչ,- ասաց ամուսինս:

Քաղեց «Ախշիգան» գրքի պատմացքներից

ՅՅՅ Ե՛՛՛ Ե՛՛՛ Ե՛՛՛ Ե՛՛՛ Ե՛՛՛

Ե՛՛՛՛՛»

*Գրիգոր Զաքինեան
Շւեդիա*

Ես մի անյայտ բանաստեղծ եմ՝ Թաղած կորիզ, չեմ կանաչում, Ես ապրում եմ, դեռ անեղծ եմ, Ոչ ոք ինձ դեռ չի ճանաչում:

Ես կզնամ ու չեմ տեսնի, Գրածքներս կկանաչեն. Բայց այդ օրը ես չեմ ապրի, Երբ բանաստեղծ ինձ ճանաչեն:

12.07.1997թ.

Ով կեանքում չի բաւարարում, Ինչքան էլ տաս՝ բաւական չի, Ինքնահաւան, ազահ մարդուն Լաւ բաներն էլ դուրեկան չի:

Ով չի եղել սիրոյ գերին, Միրեկանը՝ սիրեկան չի, Եւ երկնային ջքնաղ փերին, Նրա համար իրական չի...

27.03.2000թ.

Անցածներիդ համար երբեք՝ Դու մի ասիր՝ ափսոս-ափսոս, Որոշ մարդիկ՝ կասեն մէկ-մէկ, Դու մի լսիր՝ ափսոս-ափսոս:

Անցեալը քո գնացել է, Դու մի լսիր՝ ափսոս-ափսոս, Բաւ է ինչքան մնացել է, Մի ափսոսիր, ափսոս-ափսոս:

15.07.1996թ.

°ñÇi 3 ë3 ñ1, ë3 i 3 0Y Ñ3 Yñ3 03 0i

Վաչիկ Վարդանեան

Կան մարդիկ, որ կարծես արեստագետ ծընւած լինեն: Թերևս այդպիսիների շարքում է գրտնում Հայաստանցի 23 ամեայ նրկարիչ Իգարելլա Բոյաջեանը:

Նա կարճ ժամանակում, արդէն, մեծ ճանաչողութիւն է ստացել: Նրա արեստառ բարձր են գնահատել Հայաստանում եղած բազմաթիւ արեստագետներ:

Նրա նկարչութեան թեման մարդն է՝ իր ապրումներով, խոհերով, երազներով, յոյսերով և....

Իգարելլան ծնւել է Գիւմրիում 1977 թ.-ի ապրիլի 29-ին: Մանուկ հասակից իրովի հակում է դրսևորել նկարչութեան նկատմամբ: Նկարել է ամէն տեղ և ամենուրեք, ձեռքն ընկած իւրաքանչիւր թերթիկի վրայ: Վերարտադրել այսօրայ տեսածն ու զգացածը, դրսևորելով զարմանալի դիտողականութիւն:

Ամենայն սիրով է հաճախել Մերկուրովի անան նկարչական դպրոցը, որն աւարտել է գերազանց գնահատականներով: Բազմիցս մրցանակային տեղեր է գրաւել քաղաքային դպրոցական օլիմպիադաներում ֆիզիկա և մաթեմատիկա առարկաների գծով, մասնակցել հանրապետական

օլիմպիադաների եզրափակիչ փուլերին:

Առաջնորդելով սիրւած առարկաները՝ ֆիզիկան և մատենատիկան նկարչութեան հետ միահիւսելու սկզբունքով, մրցութային առաւելագոյն միաւորներով ընդունել է Երևանի ճարտարապետաշինարարական ֆակուլտետը:

Բարձր գնահատականներով աւարտել է նաև Գիւմրիի Ա. Տիգրանեանի անան թիւ 3 երաժշտական դպրոցի դաշնամուրի բաժինը:

Տիրապետում է ռուսերէնին, խօսում է անգլերէն և ֆրանսերէն:

Սիրւած ասածածքն է՝ «Լաւ մարդը ոչ թէ նա է, ով լաւութիւն է անում, այլ

նա, ով վատութիւն չի անում»: «Իջէ՛ք, իջէ՛ք երազներ ...»

Հայ ժողովուրդը իր պատմութեան ընթացքում շատ փորձանքների է ենթարկւել, սակայն երբեք չի յուսահատւել: Նրան հալածել, խաբել, դաւաճանել և անգամ կամեցել են բնաջրնջել: Բայց նա հարատւել է, քանզի նրա զէնքը մշակոյթն է եղել: Մեր ժողովուրդը ամենաօրհասական պահերին անգամ չի մոռանում, որ իր գոյատևան երաշխիքը՝ իր մշակոյթն է:

Մեր երիտասարդ արեստագետ Իգարելլան նոյնպէս հետևում է իր նախնիների օրինակին: Մեր օրերում առաջացած բազմաբնոյթ արգելք-

ները, կարծես նրա վրայ ոչ մի հետք չեն թողել: Նա ամբողջութեամբ «Յաւերժ միասին ...»

նկրուել է արեստին՝ ցանկանալով գոնէ իր մի փոքր ներդրումն ունենալ հայոց մշակոյթի մէջ:

Ստեղծագործական յետագայ յաջողութիւններ մաղթենք մեր երի-

տասարդ, սակայն տաղանդաւոր Իգարելլային:

«Ես իմ սիրտը քեզ են տալիս, բայց ...»

ԱՆԿԱԲԱՏ ԸԱՍԱՐԻԵԼՈՒ ԳՆՈՎ՝ ԵՍ ԱՅՂ ԱՆԲԱՆՈՒԿ ԵՍ ՄԻ ԸՐԱՇՔ

Թայմ
Շաբաթաթերթ
Նոյեմբեր
22.1999թ.
Գրեց՝ Լանա Սօրո
Թարգմանիչ՝
Լևոն Սիարոնեան

Ես փոքր վարժութիւններ եմ կատարում: Այսօր ճաշից յետոյ մէկ ժամ յատկացրեցի վառարանի համար փայտ կրելուն եւ այն ամբարելուն: Յետոյ շանս հետ 5 կիլոմետր արագ քայլեցի ճանապարհի երկայնքով: Ինձ զարհուրելիօրէն լաւ էի զգում:

Եթէ այդ աշխատանքը մէկ տարի առաջ կատարած լինէի, ապա փորձութեան կենթարկէի այն չարագուշակ խլրտմանը, որին ես տուել եմ ՍՏԷԲ անունը՝ մօթն մի վիճակ կրծքավանդակիս մէջ, որին յաջորդում էին տխուր լուրեր՝ քրտինք, շնչասպառութիւն, ճնշում կրծքիս վրայ. կարծես թէ էլեկտրական մի չար հոսանք անցներ ողջ մարմնովս:

Սնահաստօրէն, այն ինչ որ պիտի պատմեմ, ես համարում եմ մի հրաշք: Չէի ցանկանայ չար աչքի ուշադրութիւնը վրաս բեւեռել, բայց թոյլ տուէք շնջալ, որքանով որ ինձ է վերաբերում՝ զեները բուժելու հնարատրութեան լուրը մի չափազանց լաւ լուր է:

Սրտի զարկերակների որոշակի խտացման հետեւանքով երկու անգամ սրտի տազնապ եմ ունեցել եւ երկու անգամ էլ (1976, 1993 թ.) ենթարկել եմ սրտանօթների պատուաստման վիրահատութեան (Coronary Bypass Operation) և բազմաթիւ անգիօպլաստների (1998- ից այս կողմ):

Անցեալ տարի, երբ կրկին վերսկսեցին այդպիսի ախտա-

նըշաններ, նկատի ունենալով, որ այլևս հնարատր չէր մի երրորդ Bypass, ինձ մնում էր ընտրել կամ դեղորայքով, օրինակ՝ Բետաբլոկերները, Ա.Ս.Բ. գապիչները, ասպիրինը, ֆիրազեմիդը եւ այլնրուժել (Այս կարգի դեղորայքը, բժիշկներն, ընդհանրապէս նշանակում են արեան զերճնշման, սրտի արագ զարկը դանդաղեցնելու եւ կարգաւորելու համար: Լ.Ա.), կամ էլ ենթարկել մի նոր, դեռեւս փորձնական շրջան բոլորող վիրահատութեան, որը բուժում է զեների եւ լազեր ալիքների օգտագործմամբ, որոնք միտում են ունենում խթարել սրտում նոր երակների կազմաւորումը:

Իմ բժիշկը՝ Դոկտ. Ռոբերտ Աշշայմը (Aschriem), որը սրտաբան էր, ինձ ծանօթացրեց Նիւտրոք քաղաքի Կորնել համալսարանների Վէյլ բժշկական քոլեջի գիտական մի խմբակի դեկանար բժ. Թադ Ռոզենգարթին, որը բուժումներ էր կատարում թէ՛ զեներով և թէ՛ լազեր ալիքներով: Ռոբենգարթը անունս կիրառեց 10 հիւանդների ցանկը, որոնք պիտի կազմէին իր *առնետների* երկրորդ խումբը, որանք պէտք է ենթարկէին զեներիկ բուժման:

Բժ. Ռոզենգարթը գործողութիւնը կատարեց յունարի կէսերին: Նա 13 սանտիմետրանոց կտրւածք բացեց մէջքիս վրայ, որի սպին ինձ մտածել է տալիս, թէ նամակներ է կարելի պոստել ճեղքածքի միջով, եւ իրարից հեռացնելով կողոսկրերս (դրանք հիմա էլ ցաւում են երբ փռշտում եմ) սրտիս մկանի մէջ սրսկեց 20 անգամ սառեցրած և հալեցրած վիրուս ԴՆԱ-ն ու ակնկալիք ունէր, թէ այդպիսով սրտիս հրահանգած կը լինէր « *Նոր երակներ աճեցրու այստեղ...* »

Մէկ ամսից յետոյ հիւանդանոց վերադարձայ անգիօզրամի, տա-

զիւմով հետազօտութեան (scan) և այլ քննութիւնների համար:

Այդ օրերին կարծում էի, թէ նոր երակները կաճէին հէնց առաջին ամսում, կամ էլ՝ երբեք: Քննութիւններն երեսան չբերեցին որեւէ նոր երակ: *Չախողում* ... Վերադարձայ դեղորայքի օգտագործմանը և համակերպեցի՝ լաւագոյն պարագայում մի շատ սահմանափակ կեանք վարելու մտքի հետ:

Բայց դէմքս, որ մինչ այդ ստացել էր հողի գոյն, սկի յարող մանիշակագոյն երանգներով, սկսեց փոխել գրեթէ վարդագոյնի: Կարծես, թէ օրգանիզմս հրահանգը ի կատար ածելու համար, կարիք ունէր առաւել երկար ժամանակ արթնացած մնալու: Կամ էլ նոր երակները ստեղծել էին հէնց առաջին ամսում, բայց, չափից դուրս փոքր էին նշարւելու համար:

Քննութիւնը ցոյց տուց, որ սրտիս առջեի պատի նախապէս « *Չմեռային քուն մտած հիւսածքը* (ոչ թէ մեռած, այլ ոչգործունեայ) » վերաբնացել էր: Աւելին, սրտիս իւրաքանչիւր բարբախմամբ դուրս ժայթքած արեան ծաւալը 29-ից բարձրացել էր 40 տոկոսի (բաւարար է համարում 40-60 տոկոսը):

Ըստ երևոյթին, նոր երակները կազմաւորւել էին:

Այսպիսով, ՍՏԷԲ-ը, գոնէ, առժամանակ նահանջ էր կատարել: Մի քանի շաբաթ առաջ սկսեցի կրկին sqash խաղալ:

تعمير گاه الكترول گارانتی
تعمير و سيم بيچي ژنراتور و
الكترول موتور و تابلوهاى فرمان
الکتریکى

Ապրեք առողջ

Դոկտ. Ռ. Սարգսյան

Ծխելու հետեւանքը

Մինչև 2030 թականը ծխելու հետեւանքով 10 միլիոն մարդ կմահանայ: Այս մասին յայտնել է Ժնևում եղած համաշխարհային առողջապահական կազմակերպությունը: Այդ գոհերից 7 միլիոնը կլինեն զարգացած երկրներից: Մեծմասամբ ծխում է երիտասարդությունը:

Թլպատումը Սպիդի (AIDS) դեմ պայքարի միջոց է

Ըստ Աստրալիացի հետազոտողների ուսումնասիրությունների, սպիդի դեմ պայքարի լաւագոյն միջոց է հանդիսանում թլպատումը, քանի դեռ սպիդը բուժելու դեղամիջոցը յայտնաբերւած չէ:

Թոքերի բորբոքում (Պնեւմոնիա)

Երբ ունենում էք հազ, ջերմություն, խորխարտադրութիւն, բորբոքներ կրծքավանդակի շրջանում, ապա չպէտք է դա համարել սովորական մրսածոդութիւն, որանք կարող են լինել նաեւ թոքերի բորբոքման ախտանշաններ:

Թոքերի բորբոքումը չափազանց լուրջ հիւանդութիւն է եւ դրա արագ ախտորոշումից եւ լաւ բուժում ստանալուց է կախում հիւանդութեան հետագայ ընթացքը: Առաջին քայլը, որ պէտք է կատարի, դա հիւանդութեան առաջացման դրդապատճառների որոնումն է: Հիմնականում այն առաջանում է մի տեսակ մանրէներից, որոնք կոչւում են պնեւմոկոկներ:

Այդ մանրէների ոչնչացման համար անհրաժեշտ է օգտագործել անտիբիոտիկներ: Թոքաբորբը առաջանում է նաեւ բակտերիաների, հա-

րուցիների եւ սնկերի միջոցով: Մրանցից աւելի յաճախ թոքերի բորբոքման առաջացման պատճառ են դառնում բակտերիաները:

Թոքերի բորբոքման ախտանշաններից են՝ ջերմութիւնը, դողը, հազը, շնչահեղձութիւնը, կրծքավանդակում եղած ցաւերը եւ խորխարտադրութեան քանակի աւելացումը: Հարուցիչները կամ բակտերիաները կարող են տարածել հազի, փռշտալու կամ անմիջական շփման միջոցով:

Բուժման համար անպայմանօրէն պէտք է դիմել բժիշկի օգնութեանը: Հարուցիչների հետեւանքով առաջացած բորբոքման ժամանակ անտիբիոտիկները ազդեցութիւն չեն գործում, սակայն գոյութիւն ունեն մի շարք դեղորայքներ այդ հիւանդութիւնը բուժելու համար, իհարկէ դեռ լաւ ուսումնասիրւած չէ դրանց ազդեցութեան ոլորտը եւ մակարդակը:

Կանխարգելումը.- Պատաստումները օգտաւէտ են այս հիւանդութիւնը կանխելու համար: Պատաստումների ազդեցութիւնը 10 տարի տեսողութիւն ունի: 65 տարեկանից բարձր անձանց, խրոնիկ հիւանդներին եւ թոյլ դիմադրողականութիւն ունեցող մարդկանց խորհուրդ է տրուում պատաստումներ կատարեն: Այդ պատաստումները անհրաժեշտ են նաեւ 2-64 տարեկան այն անձանց, որոնց փայծաղը ենթարկել է վիրահատութեան կամ լաւ չի կատարում իր Ֆունկցիան: Պէտք է անպայման պատաստումներ ստանան նաեւ այն մարդիկ, որոնք ապրում են հանրակացարաններում, հանգստեան տներում:

Ատամ՝ ողջ կեանքի համար

Վաշինգտոն.-Ամերիկայի հետազոտողներին յաջողել է գէներտիկական եղանակներով ատամի փտում պատճառող մի հարուցիչ(բակտերիայի) վերածել փտումը կանխող տեսակի: Գէներտիկ ճարտարագիտութեան հիմնադրումից սկսած, ամերիկացի դոկտ.Հիլմանը յայտարարեց, թէ հնարատր է ատամի մէջ առկայ հարուցիչներից մէկը, որ մեծ մասամբ փտումների

պատճառն է հանդիսանում, վերածել այն կանխող հարուցիչ, եւ հէնց այն ժամանակ սկսեց իր հետազոտութիւններն այդ բնագաւառում: Այս հարուցիչը, որը «ստրեպտոքոբուս միոթենեզ» է կոչւում, մի գէն է պարունակում, որը լակտիկ թթու է արտադրում եւ ատամի էմալի ոչնչացման պատճառն է դառնում:

Դոկտ. Հիլմանին, վերջապէս, յաջողեց այս գէնը հեռացնելով, ատամի փտումը կանխող մի նիւթ պատրաստել, որը հաւանաբար, մինչեւ հետագայ 3 տարիները, որպէս բերանի ողորման լուծոյթ, վաճառքի կհանի:

ՏԿՐՈՒՆԻ

Լոյս երկչարաթաթերթը իր ցաւակցականներն է յայտնում ներդրոյիչեալ նորոգ հանգուցեալների անմիջական հարազատներին և բոլոր սգակիրներին:

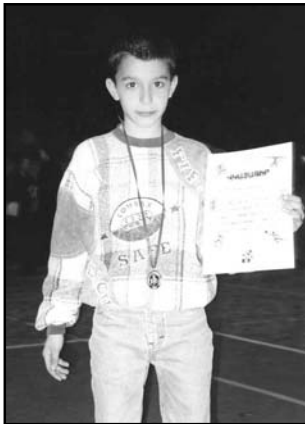
- 1-Մանիա Դարթան (Ղատմեան)
- 2. Փայլակ Սեդրակի (Բաղիկեան) Աղբիւն Աղուր (Աղուրեան) Մերի Մանսուրեան (Խուրակերդեան) Նազար Թորոսեան Վարդգէս (Նժդեհ) Վարդանեան Դաիթ Ասատրեան Վարդան Մնացականեան Հայրեպետ Տէր Աւագեան Գարեգին Սարգիս Իսրայէլեան Վաչիկ (Տաճատ) Արրահամեան Յարութիւն (Արտուշ) Սարգսեան . Սերոբ Մինասեան . Ծաղկանուշ Թունեան . Խիթանուշ Գուլազիզի

24-րԴ ՀԱՄԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ՇԱԽՄԱՏ

Հ.Մ.Ա.Կ.-ի 24-րդ Համադպրոցական մրցութիւններում մրցանակ են շահել յետևեալ աշակերտուհիները.

Տղ. Տարրական

1-Արգիշտի Բաղդասարեան	Վաչէ Յովսէփեան դպր.
(Նա վերջերս Թեհրանի շախմատային ընդհանուր մրցութիւններում գրաւել է չորրորդ տեղը)	
2-Մեան Քէշիշեան	Նայիրի
Մարին Շահբազեան	Նայիրի
3-Օրբէլ Բարխաւարեան	Ռոստոմ

Արգիշտի Բաղդասարեան Առաջին մրցանակ տար.

Արգիշտին ինքն իսորհրդարանի պատգամաւոր Պրն. Վարդան Վարդանեանի հետ

Տղ. Ուղեցոյց

1-Արին Պողոսեան	Գոհար դպր.
2-Ջօրիկ Բժշկեան	Ալիշան
Գառնի Մանդանի	Նոր Անի
3-Արամէ Տարղարեան	Նայիրի

Տղ. Միջնակարգ

1-Գեղամ Մովսիսեան	Արք. Սողոմոնեան դպր.
2-Ժիրբերտ Դիլանչեան	Արք. Սողոմոնեան
3-Պարոյր Բաղդասարեան	Արովեան (Ալբորգ)
-Արմէն Աբեղի	Ք. Դավթեան

Աղջ. Տարրական

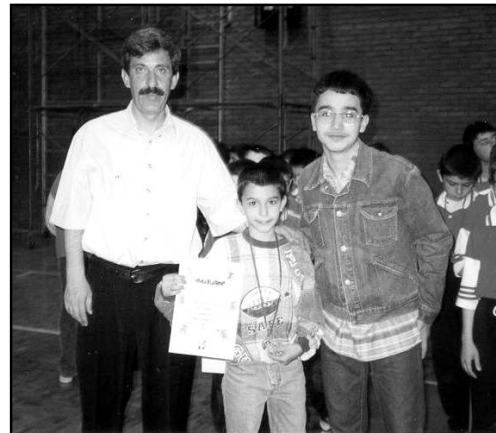
1-Թենի Խաչատրեան	Արարատ դպր.
2-Արփի Դիլանչեան	Սահակեան
3-Նարէ Եղիազարեան	Ալիշան
Սարբինէ Բաղդամեան	Թունեան

Աղջ. Ուղեցոյց

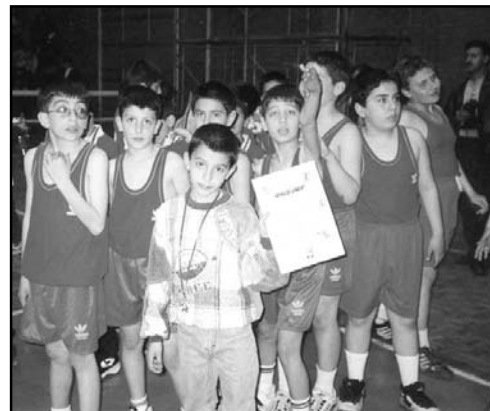
1-Անետ Ազատխանեան	Արաքս դպր.
2-Արսինէ Բաղումեան	Թունեան
3-Ալինա Դազարեան	Թունեան

Աղջ. Միջնակարգ

1-Էլենա Բարախանեան	Յ. Թովմասեան
-Էզլիրա Բարախանեան	Յ. Թովմասեան
2-Նանոր Շահինեան	Մ. Մանուկեան
3-Սարինէ Մարգարեան	Մ. Մանուկեան

Պարոյր և Արգիշտի Բաղդասարեաններ իրենց մարզիչ Պրն. Ռուբէնի հետ

Վաչէ Յովսէփեան դպրոցի քիմը խմբակաւ առաջին մրցանակակիր տարր.

ԽԱՉԲԱՌ- ՀԱՄԱՐ 1

Կաազմեց Կ.Տ.Յ.

ՇՈՐԻՁՈՆԱԿԱՆ

1. Իրանահայ երկշաբաթաթերթ որ ձեր ձեռքին է - հայերէն երգի-ծական երկշաբաթաթերթ, որ լոյս է տեսել Թիֆլիսում 1906-ից 1926թ.-ը ընդհատումով:
2. Մեր նախնիների երկիրը- շուտ հասնող հասունացող:
3. Արեւմտահայերէն հոլոված ցուցական դերանուն- իգական անուն-գիշատիչների զենքե-րից:
4. Անգլոլիս ծիտ - պարզաբանող, բացատրող անձ - սելը սպիտակի վրայ:
5. Թէ իգական եւ թէ արական անուն-լրի տաք չէ - Աֆրիկայի հիւսիսային մայրա-քաղաքներից:
6. Անամական տիտղոս Ֆրանսիայում- իգական անուն:
7. Գանձման վկայագիր- քանի որ:
8. Գործողութիւն- հոգ տանելը, սնուցանելը- սառը զենք (ուղղագրական սխալով):
9. Զաղաք Մեւ ծովի ափին- խայթող միջատ- շինանիւթերից:
10. Կողոպտել- բազմել:
11. Երկաթ ձող թոնրի կրակը խառնելու համար- կաթիլ- որոշ բոյսերի պատեանը:
12. Գեղեցիկ փայլով կիսաթանկագին քար- անվրէպ, ճիշտ- անհրաժեշտ հագուստ:
13. Մուգ գոյն- մարմնի գոյգ մասերից- կողք, ծայրամաս- ժխտական ածանց- վերջաձանց առանց ա-ի:
14. Առագաստանաւի գլխատր սարքերից- հոգնակի մասնիկը- անձնական կարեւոր դոկումենտ:
15. Մակոյկը վարելու միջոց- երկու գծի հատումից առաջացած տարածք- ճանապարհ:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1					■										■
2							■								
3					■						■				
4			■									■			
5						■			■						
6	■							■		■					■
7		■									■		■		
8				■		■						■			
9					■		■			■					
10								■						■	
11						■									■
12		■					■						■		
13			■								■			■	
14					■			■							
15	■			■					■						■

ՈՒՂԱՆԱՅԵԱՏ

1. Երկնային լուսատու- ցանկալի ձեռքբերում պայքարից յետոյ:
2. Դորդալ- մարդկային առաջին գիտը- անպէտք կտոր:
3. Շարունակական- պատմական միջնաբերդ ամրոց Փարիզում, որ ծառայել է որպէս բանտ- մէկ հնչիւն՝ երկու տառով:
4. Մուսերներով կռիւ- կենդանու կաշին մարմնից հեռացնալու գործողութիւնը:
5. Մետաղ է- ցուցական դերանուն՝ երկու կողմից:
6. Անուշաբոյր խէժ- հոլովակերտ մասնիկ- դիրքին- օժանդակ բայերից:
7. Կաշկանդում, գերի- դատարկ չէ- գրական ստեղծագործութիւն:
8. Գրեւական պիտոյքներից- գիղական աշխատավայր- քաղցրահամ միրգ:
9. Ազգութիւն Միջագետքում- կաթնամթերք է- պարսկական մանրադրամ հնում:
10. Ռոսի շուն- կիսով կերած նուռ...- վերք:
11. Պոչատ պոչ...- յատուկ է աղջիկներին- մատաղի համար պահուած անասուն:
12. Տղայ- երբեմնի- կառավարիչ- երգ:
13. Հսկայ, վիթխարի- պարտք, յանձնելիք- անաւարտ գիծ:
14. Անտեղեակ- ժողովրդական՝ կովի ոտքը:
15. Մարմնի ամուր մասերից պատրաստուած- հերոս, քաջ- թեթեւ քուն:

